د لمانځه په قعدو کې

د شهادت په ګوته اشاره

Ketabton.com

لیکوال :

عبدالرحيم فوزي(هروي)

ژباړن :

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

دخپل پلار شهیـداسدالله سپیڅلي روح اوګراني مورته چې تل یې دعلم اوپوهې لورته هڅولی یم په ډیره مینه ډالۍ کوم .

ژباړن

دچاپ ټول حقوق یې له ژباړن سره خوندي دي

کال : ۱۳۹۵ هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مژده درچشم سنائی تیربادا چون سنا ن

گر زمانی زنده گی خواهد سنائی بی سنن

(سنائي غزنوي)

دبشريت ستر لارښود نبي کريم (صلی الله عليه وسلم) په يوه حديث شريف کې داسې فرمايي :

« عن ابی هريرة رضی الله عنه قال : قال النبي صلی الله عليه وعلی آله واصحابه وسلم : ان جزء من سبعين جزء النبوة تاخير السحور وتبکير الافطار واشارة الرجل با صبعة فی الصلوة . »

قدوری دعبدالرزاق اوکامل ابن عدی مسند ،فتاوی العزيزي : ۴/۱

دحديث شريف ژباړه :

« له ابوهريره رضی الله عنه څخه روايت دی چې نبي کريم (صلی الله عليه وسلم) ويلي دي چې : دپشلمي په وخت کې دډوډۍ خوړلو وروسته والی (دسهار راختلوته نږدې) اوپه روژه ماتي کې بيړه (دروژې ماتول ترلمرلويدنې وروسته دماښام ترتحقق موندلو پورې) اودلمانځه په قعدوکې دالله(جل جلاله) دوحدانيت لپاره دشهادت په ګوته اشاره کول دپيغمبرۍ داواياېمې برخې څخه يوه برخه ده . »

مه نازيږئ په ښايست ددې دنيا

پاتې کيږي هم له شاه هم له ګدا

ابدي ژوند درنه غواړي نيک عمل

توښـه جوړه کړئ دنياکې دعقـــبا

(پټانزی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبولړلیک

سرلیک **مخکنه**

دژباړن سریزه..6

دلیکوال خبرې 9

داستاذ ضیاء احمد« فاضلي» سریزه..10

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل...........12

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي....................20

دحدیث په متن کې دګډوډۍ نشتون..20

په ظاهرالروایت کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون....................................21

دوقاراو آرامۍ نشتون 22

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې خیړنې.23

په زړه پورې پلټنه..25

پیوستونه..26

ویل ،کول اونیت..26

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسیږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي.................................27

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضور ارزښت اومرتبه...28

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي..29

دالله (جل جلاله) دسپیڅلي ذات څخه په ظاهري اوباطني غړیو سره دشرک نفې کول 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

تبصره (څرګندونه)..30

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلوسره دشکرایستلواو حمد............31

حمد...31

دطب دپخوانیوعلماوودڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نږدې والی) له زړه سره» 32

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمة‌الله علیه).....34

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل..................................37

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددڅلورګونو امامانو 39

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځینې کمزوري دلائل 41

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي...........................43

دلیکوال لنډه پیژندنه..44

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅباړن سريزه

الحمدلله ،الحمدلله الذي أرسل بالهدی ودين الحق ليظهره علی الدين کله ،والصلا ة والسلام علی سيدنا ومولانا محمد وعلی آله واصحابه أجمعين . امآ بعد :

درنولوستونکو:

هرڅوک چې د لمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوفضائل ،ګټې اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کېدای شي ډېرحيران پاتې شي چې داډول حرکت په لمانځه کې دومره نيک اثرات له ځان سره لري دخلکو داحيرانتيا کېدای شي ددې عمل دحکمتونو او اسرارو په اړه دمعلوماتودنه لرلو له امله وي خو ؛ ددې عمل عمده اولوی حکمت دهغه په عملي کولوکې نغښتی دی چې دهغه په اړه بايدډېرې څېړنې ترسره شي دالله (جل جلاله) يوالی اوعظمت په داسې وخت اوځای کې چې ژبه دهغه ديوالي په بيانولو سره لګياوي اوزړه هم په هغه باندې تدبرولري اوپه دغه عمل باندې تأکېدوکړي ،سترګې اوفکرهم پرهغه باندې شاهداوګواه وي ، ترڅويوواقعي لمونځ کوونکی چې پرټول وجوداوهواسو يې خبروي دالله (جل جلاله) توحيداويوالی په دې سترعبادت کې ترسره اوښکاره کړي اويو څرګند پيغام چې څوځوځله په يوه شپه اوورځ کې تکرارېږي له ځان سره واخلي اودڅوندانه په ټولوبرخوکې ورته عموميت ورکړي اويوازې دالله (جل جلاله) لپاره دعبادت په کولواودهرډول شرک دنفې کولوپه منظورخپل ځان دعزت اوخپلواکېت هسکې څوکې ته ورسوي .

دلمانځه په قعدوکې دالله (جل جلاله) د وحدانيت په منظور دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي ،اوداعمل داسلام سترپيغمبر حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) ترسره کړی دی اوپه دې اړه له اصحابو کرامو(رض) ، داهل سنت والجماعت څلورګونوامامانواونوروعلماوو کرامو(رح) څخه هيڅ اختلاف اومنعه نه ده روايت شوې بلکه داعمل دټولودتائيد وړګرځېدلی دی . ددې لپاره چې ددې نيک اوباارزښته عمل دګټوڅخه برخمن شواوپه لمنځونوکې موددې عمل په ترسره کولوسره زړونه پوره حضوراوآرامي ومومي اوشيطاني وسوسې موله زړونوڅخه ليرې شي اوبالاخره داعبادت (لمونځ) مو دالله (جل جلاله) په لوی دربارکې قبول شي اوله بلې خوادرسول الله (صلی الله عليه وسلم) پيروي اودالله (جل جلاله) رضايت ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه اومحبت مولاس ته راوړی وي ، لکه چې الله (جل جلاله) په خپل سپیڅلي کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي : «قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ .»

دآل عمران سورت (۳۱) آیت .

ژباړه : « ورته ووایه که چېرې تاسوالله (جل جلاله) دوست ګڼئ نوزمامتابعت وکړئ الله (جل جلاله) به تاسودوست وګڼي اوستاسوګناوې به وبښي اوالله (جل جلاله) ډیربښونکی اورحم والادی . » چې په پورتنی آیت شریف کې درسول الله (صلی الله علیه وسلم) په پیروي اومتابعت کې دوې ښکاره ګټې بیان شوی دي : لومړی:- داچې دالله (جل جلاله) محبوبیت لاس ته راځي. دویم:- داچې ګناهونه ښښل کیږي اودالله (جل جلاله) هرمحبوب ته دامقام نه رسیږي اوداتباع معنی هم په عمل اوطریقه کې پیروي کول دي یعنې درسول الله (ص) په قدمونوباندې قدمونه کېږدئ اودهغه په لاښوونوعمل وکړئ اودهغه سنتونه ژوندي کړئ ترڅودالله (جل جلاله) رحمت اوبښنې ورووګرځئ لکه چې بل ځای الله (جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي :

«وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ. » دنورسورت (۵۶) آیت.

ژباړه : « اولمونځ اداءکړئ اوزکات ورکړئ اودپیغمبراطاعت وکړئ ترڅورحم درباندې وشي . »

اوهمدارنګه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې داسې فرمایلي دي :

«عن بلال بن الحارث المزنی قال قال رسول الله (ص) من احیاسنة من سنتی قدامیتت بعدي فان له من الاجرمثل اجور من عمل بها من غیران ینقص من اجورهم شیا. » رواه ترمذی ،مشکوة ۳۰مخ .

ژباړه : « له حضرت بلال بن الحارث المزني (رضی الله عنه) څخه روایت دي چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : څوک چې زماله سنتوڅخه یوسنت ژوندی کړي په داسې حال کې چې زماڅخه وروسته خلکوپرېښی وي ،هغه لره دومره اجر دي لکه څوک چې په هغه باندې عمل کوي پرته له دې چې دهغه له اجراوثواب څخه کوم شی کم شي .»

په همدې منظورمې نوموړې رساله چې ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) په دري ژبه سره لیکلې ده اوله ډیرومهمواومعتبروفقهې کتابونوڅخه یې استفاده کړې ده اوپه نوموړې رساله کې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجیدوعلماؤکرامو ،احنافواوخلوروامامانو(رحمة الله علیهم) خېړنې چې په دې اړه یې سرته رسولې دي دمعتبرومنابعوپه راوړلوسره بیان کړې دي.

دیادونې وړبولم چې په دې رساله کې دځینې عباراتو منابع اوسرچینې له لیکوال څخه پاتې شوې وې اوپه ځینو برخوکې یې دچاپ پرمهال متني تیروتنې هم دلوردې خومادډیرې ژورې مطالعې اوڅیړنې په مرسته اوهمدارنګه د« ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » په سالمو مشورو اولارښونو سره دانیمګړتیاوې پوره کړې ، له بلې خوا درسالې لیکوال له ځینومعتبرو فقهي کتابونوڅخه عربي متنونه رااخیستي ؤ اودهغه ژباړه یې په دري ژبه باندې نه وه کړې بلکه هغه یې په کلي توګه تشریح کړې ؤ ،خوماهغه په بشپړه توګه پښتوژبې ته راوژباړل اوپه دې نیک کارسره دالله (جل جلاله) په مرسته اوکمک بریالی شوم .

همدارنګه له « ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » څخه ډیره مننداوی یم چې ددې رسالې په ژباړه کې یې خپلې هڅې اوسالمې مشورې ونه سپمولې ، نورې خپلې خبرې رانغاړم داتاسې اوداهم دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره .

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

ستاسې ددعاوو په هیله

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکـوال خبرې

الحمدلله الذى ابداع المخلوقات فى ستة ايام بمحض الارادة والصلوة والسلام على نبيه سيدنا محمد الذى ايده بالقول والاشارة وعلى آله واصحابه هم نجوم الاقتداء فى الشريعة بالارشادوالهداية وعلينا وعلى جميع المومنين شكرألله الذى وفقنا بعمل هذه الشهادة ولكل امرمن امورالشريعة للعاملين المخلصين تلذذات وسقاية ولكن للاشارة بالمسبحة فى الشهادة لذة خاصة باعلى المزاية كمااشارالنبى الى مزية من مزياته هى مدهرة الشيطان بشدة ومرارة وتحصيل بعملها حضورالقلب : وهى من سنن الصلوة باثرالرواية والدراية .

امآبعد :

لـه هغـه ځيړنوڅخه وروسته چې ما دشـهادت په ګوتـه سره داشارې په اړه دفقهاوو علماءکرامو(رحمـة الله عليهم) په ليکل شويو آثارو اوکتابونو کې وکړې اودهغوی ځيړنې چې په دې اړه يې کړې وې په ډېرغورسره مطالعه کړې ددې لپاره چې هرمومن شخص دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ټاکلي وخت اوځانګړي کېفيت سره ترسره کړي اوهغه دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي ،نودهمدې مقصد لپاره مې دمعتبرو ديني ،ثقـه محقيقنو ځيړنې چې دشـهادت په ګوتـه سره داشارې دعمـل دسنت والي دثبوت لپاره ديوې رسالې په بڼه راغونډاوتحريرکړل ترڅونومورې قضيه په صراحت سره ثابته شي اوددې سنت عمل له ګټو ،فضائلواوحکمتونوڅخه يې مومنان برخمن شي . ددغه سنت عمل ګټې څه داسلامي فقهې او څـه دعقيـدتي مسـائلواودطب دعلـم لـه نظـره لـه ورايـه ښکاريږي اودسـلفوعلماءکرامو(رحمة الله عليهم) په مختلفونظرياتوکې تائيد شوې دي لکه چې امام مالک (رحمة الله عليه) فرمايلي دي : دشـهادت دګوتې عـروق لـه زړه سره په ذاتي ډول يـوه ځانګړې اړيکه لـري په دغـه صـورت کې دلمانځه پـه قعـدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دانسان (مومن بنده) دزړه دويښتيا اودهغه دحضوردموندلو سبب کيږي .

ګرانو لوستونکو !!

زه درسالوپه تدوين اوتهيه کولوکې ډيرکوښښ کوم چې هغه ټولوته داعتماد وړ وي په همدې اساس دجيدو علماء کرامو(رحمته الله عليهم) دليکنوعربي متنونه اوعبارات دهغه له منابعواوسرچينوسره په خپلوليکنوکې رانقل کوم اودهغـه مفهوم لـه نوموړو عباراتو لاندې ذکرکوم ترڅوپه عمومي توګه اوحتی دنويو زده کوونکو لپاره دګټې اخيستنې وړ وي اوسربيره پردې ټول لوستونکي له هغه څخه برخمن شي

عبدالرحيم فوزي (هروي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

داستاذ ضیاء احمد « فاضلي» سریزه

دلـوی خـدای (جـل جلالـه) سـتاینه اوشـکر اداء کـوم چـې مـونږیې دایمـان اوتوحیدپـه ګانـه سـمبال کـړي یواوداسلام دسترپیغمبر خیرالانام(صلی الله علیه وسلم) امتیان (خیرالامم) یـې ګرځولي یو ،اودبشریت په سترلارښـود اودپیدایښـت پـه ځلانـده سـتوري جنـاب نبي کـریم (صلی الله علیـه وسـلم) ، دهغـه پـه کـورنۍ اوربـښتینو ملګرو درود اوسـلام وایـم . څـوک چـې پـه لمانځـه کـې دشـهادت پـه ګوتـه داشـارې کولوفضـیلتونه اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کیدای شي ډیرحیران پاتې شي چې په لمانځه کې داډول حرکت څومره نیک اثرات لـه ځانـه سره لـري اوترڅـومره انـدازې پـورې دپرتمینـې شرعـې دپـاملرنې وړ ګرځیـدلی دی ،دغـه حیرانتیاددې نیک عمل دحکمتونو اواسرارو په اړه دمعلوماتو دنه لرلو له امله منځ ته راځي .

زماپه آندددې عمل یولوی حکمت دهغه په سرته رسولوکې په ډیرپام او دقت کې دی چې هغه ته بایدډیره پاملرنه وشي ،په عمل کې دالله عزوجل دیوالي بیانول په یوه سمه طریقه ،معین وخت اوځای کې چې ژبه دهغه په بیانولو لګیا وي اوزړه په هغه باندې تدبرولري ،عمل پرې تأکید وکړي ،سترګې اوفکرپه هغه باندې شاهد اوګواه و اوسي ،ترڅو یو پوه اوواقعي لمونځ کوونکی په خپل ټول فکر اووجود سره دلوی څښتن (جل جلاله) یوالی اووحدانیت بیان اوترسره کړي اوپه دې واضح اورسا پیغام سره هره شپه او ورځ دالله عزوجـل دوحـدانیت لپـاره دژوندانـه پـه ټولوبرخـوکې دخالصـانه بنـده کـۍ پـه توګـه دالله (جـل جلالـه) سـره دهرډول شرک دنفي کولو په خاطر دعزت ،سرلوړۍ اوخپلواکۍ هسکې څوکې ته ځان ورسوي اوپه ژبه سره دغه محمدي ناره بدرګه کړي «... ان صلاتی ونسکی ومحیایی ومماتی لله رب العلمین ،لا شریک له ...» .

هو! رښتیا که چیرې پوره غور اوپام وکړو چې دالله (جل جلاله) دتوحید اویوالي دبیانولولپاره په لمانځه کې هیڅ کوم عمل داشارې په نسبت ویښوونکی نه دی ، دایوځانګړی استثنائي خاصیت دی چې داشارې کول له هغه څخه برخمن دي . لـه بلې خـوا داسلام پـه سپیڅلي دیـن کـې ترټولـو شریف ترینـه مسئله دتوحید ښـودل شـویده نو ؛پـه دې اسـاس دغـه عمـل دومـره ارزښـتناک دی چـې دفضـیلت اوارزښـت پریکـړه یـې تاسولوستونکوته پریږدم .

په دې ټولوسربیره دتأسف اوبدمرغۍ ځای دی چې زمونږپه ټولنه کې تراوسه پورې هم دغه آسانه او وړیا توحیدي عمـل دپام وړ نـه دی ګرځیـدلی اوګڼ شمیرخلک دهغې په اړه زړه نازړه ،بې پروا اوبې برخې پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـوي دي . همـدا دزړه سـواندو علمـاء کرامـو رسـالت دی چې دپیغمبر(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـنتوواقعي ځيره دين پرورو خلکوته ښايي اودوی ددیني ارزښتونو ژوندي کوونکي بلل کیدای شي .

نو ؛په دې برخه کې دقدرمن ورور ښاغلي مولوي عبدالرحيم فوزي (هروي) هاند اوهڅې دستايلو وړ دي چې داډول کره اومعتبره رساله يې تدوين کړیده ،لوی خدای (جل جلاله) د ددې نیک اقدام بدله ورکړي اوخدای (جل جلاله) دنور توفيق هم ورپه برخه کړي چې دعلم اوپوهې دنورو ټولو خاوندانو سره داسلامي روزنې ، بیدارۍ او اصلاح لپاره نور کوټلي ګامونه هم اوچت کړي .

په درناوي

ضیاء احمد« فاضلي»

دهرات دلرغوني جامع جومات واعظ ، د احياء العلوم دمدرسې مسؤول

اودهرات پوهنتون دشرعياتو اواسلامي علومو دپوهنځۍ استاذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل داثبات په اړه دفقهې دجیدوعلماؤو کراموڅیړنې

ځینوعلماوو دشهادت په ګوته سره اشاره کول مکروه ګڼلي دي لکه: (صاحب منية المفتی) ، ځینوحرام بللي لکه چې په خلاصه کیداني کې روښانه شوي دي خوځینوبیامستحب ګڼلي دي لکه چې د رمزالحقایق په کتاب کې یې نقل شوی دی اوځینې علماوولیکلي دي چې داشارې دنه کولو اختیارلري لکه په عالم ګیري کې چې دخلاصې څخه نقل شوی دی. مګرداټول دحقیقت په سمه لاره نه دي تللي نوسمه اوصحیح خبره داده چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي اودا خبره په صحیحواحادیثوسره ثابته شوې ده لکه چې امام محمد(رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې لیکلي دي چې دا زما او دامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) قول دي چې دشهادت په ګوته اشاره کول سنت دي اوپه دې اړه له اصحابوکرامو ،سلفوعلماوو او څلوروامامانو(رحمة الله علیهم) څخه هیڅ مخالفت نه دي نقل شوی اوکه څوک دامکروه اویاحرام ګڼي دیوه سخت جرم مرتکب شوي دي.

سلطان العلماء ملاعلی قاری (رحمة الله علیه) د(تزيين العباده لتحسين الاشاره) په رساله کې دسمو روایاتو اودلایلو دراوړلوڅخه وروسته داسې لیکي :

«وهومذکورفی الصحاح وغيرهاماکادان يکون متواترأبل يصح ان يقال انه متواترالمعنی فکيف يجوزلمومن بالله ورسوله ان يعدل عن العمل وياتی التعليل فی معرض النص الجليل مع ان ذلک مدخول صدرمن العليل ...واختزز بالصحيح عما قيل لايشيرلانه خلاف الدرايت والرواية . »مجموعة الفتاوی ابوالحسنات محمدعبدالحی لکهنوی : ۶۲ مخ .

ژباړه : « اوهمدغه (دشهادت په ګوته اشاره کول) داحادیثوپه صحیحواونوروکتابونوکې ذکرشوې ده کېدای شي دمتواترحکم ته ورسیږي ،بلکه صحیح داده چې ووایو معنوي متواترده نودهغه کسانولپاره چې په الله (جل جلاله) اورسول الله ایمان لري څرنګه جواز ولري چې له هغه نه مخ اړوي چې وروسته همغه نص راځي کوم چې دهغه په اړه ویل شوي دي او دهغو خلکوخبره مردوده ده چې وایي : اشاره مه کوي ځکه چې داد درایت اوروایت یعنې دعقلي اونقلي دلیل خلاف عمل دي . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه السیدمحمد امین ابن عابدین(رحمة الله علیه) دردالمختار کتاب په اول ټوک ۳۴۲ مخ کې نوموړې موضوع په لاندې ډول تصریح کړیده :

«وفسرت الاشاره بهذه الکیفیة فی عامة الکتب کالبدایع وغیرهاکما ذکرت عباراتهم فی رسالتی سمیتها رفع الترددفی عقد الاصابع عندالتشهد فیعقد عندها ویرفع المسبحة عندالنفي ویضعها عندالاثبات وهذاما اعتمدالمتأ خرون لثبوته عن النبی(صلی الله علیه وسلم) بالاحادیث الصحیحة ولصحة نقله عن ائمتنا الثلاثه فلذا قال فی فتح : ان الاول بسط الاصابع بدون الاشارة خلاف الدرایة ولروایة ، واماماعلیه عامة الناس فی زماننا مع الاشاره من البسط بدون عقد فلم اراحدا قال به سوی الشارح تبعا للشرنبلالیه عن البرهان للعلامه ابراهیم الطرابلیسی صاحب الاسعاف من القرن العاشر واذاعارض کلامه کلام جمهورالشارحین من المتقدمین والمتأخرین (رحمة الله علیهم) من الذکرالقولین فقط ،فالعمل علی ما علیه جمهورالعلماء لاجمهورالعوام فاخرج نفسک من ظلمة التقلیدوحیرة الاوهام واستضئ بمصباح التحقیق فی هذا المقام فانه من منح الملک المنان ».

ژباړه : « داشارې دکولو په اړه په ډیرو عاموکتابونوکې لکه په بدایع اوداسې نورو کې هم داسې یادونه شویده لکه ما (علامه ابن عابدین رح) یې چې عبارتونه په خپله رساله کې چې نوم یې (رفع الترددفی عقد الاصابع عند التشهد) دی ذکر کړی دی چې لومړی به نورې ګوتې راټولې اوبیابه دشهادت ګوته دنفې (لآاله) په وخت کې پورته کیږي اوداثبات (الاالله) په وخت کې بیرته کښته کیږي اوورستنیو علماوو دې مسئلې ته اعتبارورکړی دی دنبي (ص) په صحیحو احادیثوسره یې ددې عمل ثبوت کړی دی اوددې عمل دصحت لپاره یې داحنافوله دری ګونو امامانوڅخه نقل کړی دی ، لکه چې دفتح القدیرپه کتاب کې یې چې داسې یادونه شویده : چې ګوتې په هواریاغوړیدلې حالت کې ساتل او اشاره نه کول دعقلي اونقلي دلیل خلاف کاردی ،مګر زمونږپه زمانه کې ډیرخلک ګوتې په خپل هوارشکل ساتي اواشاره کوي داقول دهیچاڅخه ثابت نه دې چې پرته له الشارح کتاب (چې دللشرنبلالیه کتاب شرحه ده چې دبرهان کتاب نه نقل شوی ده چې دادعلامه الطرابلیسي صاحب الاسعاف چې په لسمه هجري پیړی کې یې ژوند کولو) څخه بل چاپه دې اړه څه نه دي ویلي.کله چې دپورتنی لیکوال دقول اودجمهورو مخکینیو او وروستنیو شارحینو (شننونکو) په قول کې اختلاف راشي نو دجمهورو علماوو قول ته ترجیح ورکول کیږي اوپه هغه سره به عمل کیږي نه دعوامو خلکو په قول نو ؛ په دغه ځای کې لیکوال دتقلید له تیارې ،دحیرانتیا اوشک له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیارې ځان ایستلی دی اودا مسئله یې دتحقیق اوڅېړنې په څراغ سره روښانه کړه اوپه ده باندې دالملک المنان رب لورینه شویده .»

په همدې ترتیب ابن همام (رحمة الله علیه) په خپل کتاب فتح القدیرکې په لاندې عبارت سره ددې موضوع دتایید لپاره داسې فرمایلي دي :

«واتفقت الروایات عن اصحابنا جمیعا فی کونه سنة وکذا عن الکوفیېن والمدینیېن وکثرت الآثار والاخبار وکان العمل بها اولې ... لان محمدا قال فی کتاب المشیخة: انه کان یشیر فنفعل ما فعل النبی (صلی الله علیه وسلم) ونصنع ماصنعه وهوقول ابی حنیفه (رحمة الله علیه) وقولنا ... وهو المروی عن محمد فی کېفیته الاشاره قال یقبض خنصره والتی تلیها ویحلق الوسطی والابهام ویقیم المسبحة کذا عن ابی یوسف (رحمة الله علیه) فی المالی ... وروی ان ائمتنا الثلاثة : ابی حنیفه وابی یوسف ومحمد(رحمة الله علیه) انه (صلی الله علیه وسلم) یشیرعندالتشهد وانه(صلی الله علیه وسلم) یعقداصابعه ... ومعلوم ان مدارسعی المجتهد علی العمل بما صح عن رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اما بعدصحة وثبوت فلا یصح اذلا مجال للرای مع النص ... ولذا قال المحقق ابن الهمام (رحمة الله علیه) ان عدم الاشارة خلاف الروایة ولدرایة ».

ژباړه : « دټولواحنافوپه اتفاق سره اشاره کول سنت ده اوهمدارنګه دکوفې اومدینې دخلکوڅخه ډېرروایات اواخبارشته دي چې وایي په هغه سره عمل کول غوره دي ځکه چې محمد(رح) دالمشیخه په کتاب کې ویلي دي داچې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) اشاره کوله نوموږهم په هغه څه چې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پرې عمل کړی عمل کوو چې داخبره د امام ابوحنیفه (رح) ده اوزماخبره هم داده اوداشارې څرنګوالی اوکېفیت دامام محمد(رح) څخه داسې روایت شوی دي : دښي لاس دری ګوتې «خنصره (غچی) ،بنصره(په غچی ګوته پسې) ،وسطی(منځنۍ)» راغونډوو اودابهام ګوته (بټه ګوته) دوسطی (منځنۍ) ګوتې سره نښلوؤ او مسبحه (دشهادت ګوته) پورته کوو .

اوهمدارنګه دامام ابویوسف (رح) څخه دالمالی په کتاب کې یادونه شوې ده اوله مونږ دری واړه امامانوڅخه همداډول روایت شویدي ،امام ابوحنیفه (رح) ، امام محمد(رح) اوامام ابویوسف (رح) وایي چې پیغمبر(صلی الله علیه وسلم) به دناستې په حالت (التحیاتو) کې اشاره کوله ،اوداهم معلومه خبره ده چې مجتهد که هر څه ووایي باید له قرآن اونبوي سنتو څخه یودلیل ولري ،وروسته له دې چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حديث صحت(سم والی) ثابت شو نو ؛ دابياصحيح نه ده چې څوک له ځانه نظراو رايه ورکوي اوهمدارنګه ابن الهمام (رح) وايي چې داشارې نه کول دروايت (نقل) اودرايت (عقل)([1])خلاف کاردي.

په همدې اساس ابن عابدين (رحمة الله عليه) هم دخپلو ليکنو او رسالوپه لړکې له يوې خپلواکه رسالې څخه دشهادت په ګوته سره داشارې په اړوند لاندې مهمې نقطې دتبرک لپاره راوړل شوې دي :

«فيقول فقيرالى رب العلمين محمدبن عابدين وقد كنت جمعت رسالتى سميتها رفع التردد فى عقد الاصابع عند التشهد اثبت فيها تصحيح الاشاره مع العقد نقلا من كتب ائمتنا الخالية عن النقد بعبارات صريحة المنيعة وخيرنې منيفة بديعة ثم اطلعت الآن على رسالة مسمات بتزيين العبادة لتحسين الاشارة الخاتمة القراء ولفقهاء والمحدثين ونخبة المحقيقين والمدقيقن السيد ملا على قارى عليه رحمة ربه البارى فرائيته رجع فيها رواية الاشارة بالادلة القوية من نصوص الفقها ء والسنة السنية حتى ادعى انه متواتر... ثم قال : هذه احاديث كثيرة بطريق معددة شهيرة فلاشک فى صحة اصل الاشارة لان بعض اساتيد ها موجودة فى الصحاح الست مما كاد ان يصير متواترا بل يصير ان يقال له متواتر المعنى ، فكېف يجوز لمومن بالله ورسوله(صلى الله عليه وسلم) ان يعد ل عن العمل به فياتى بالتعليل فى معرض النص الجليل وهوماقيل نقلا عن بعض المانعين فان فيها زيادة الرفع لا يحتاج اليها فيكون الترک اولې لا ن مبنى الصلوة على الوقار والسكېنة وهو مردود بانه لوكان الترک اولې لما فعله (صلى الله عليه وسلم) وهو (صلى الله عليه وسلم) على صفة الوقار والسكېنة فى المقا م الا على لاشک ان الاشارة الى التفريد مع العباده بالتوحيد نورعلى نور وزيادة سرور فهو محتاج اليه بل مدارالصلوة العبادة والطاعة عليه ....ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابه رضى الله عنه ولامن علماء السلف فى هذه المسئلة ولا فى جوازهذه الاشارة ولافى تصحيح هذه العبارة بل قال به امامنا الاعظم وصاحباء وكذا امام المالک والشافعى واحمد وسائر علماء الاعصار (رحمة الله عليه) على ماوردبه صحاح الاخبار والآثار... وقداغرب بعضهم حيث عد الاشارة من المحرمات وهوخطاء عظيم وجرم جسيم ومنشاء الجهل من قواعد الاصول ومراتب الفروع من النقول ، فهل يجوز لمومن ان يحرم ماثبت من فعله (صلى الله عليه وسلم) مماكاد نقله ان يكون متواتراً ؟»

([1])- درايت (الدراية): دعقل له نظره دمسائلوخيرنې ته ويل کيږي يادعقل له نظره ديوشي منل يانه منل ياد (عقلي دليل) راوړلوته وايي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : « دعالمیانوپالونکي ته خوار محمدبن عابدین وایي: مایوه رساله راغونده کړه چې په هغه مې نوم (رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد) کیښود چې په هغه کې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوصحیح والی ثابت شوی دی چې دا د احنافوداامامانو له کتابونوڅخه رانقل شوې ده چې له نقداونیوکې څخه لیرې اودهغې عبارتونه په واضح صورت سره بیان شوی دی اوپه هغې کې ترسره شوې څیړنې بدعت هم نفې کوي . خو وروسته دبلې رسالې په اړه خبرشوم چې د(تزیین العباده لتحسین الاشارة) په نوم وه چې په هغه کې دفقهاوو ،محدیثینو ، اوجیدومحقیقینوڅخه نقل قول شوی دي اودهغه لیکوال سیدملاعلی قاری (رح) دی چې په التحیاتوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه یې دنبوي سنتوله نصوصو څخه دقوي دلایلو په راوړلوسره ویلي دي :چې همداحادیث متواتردي اووروسته بیاوایي چې په دې اړوند زیات حدیثونه شته دي چې ټول مشهوردي اودهغه په صحیح والي کې هیڅ شک نشته اوددغه حدیثونو ځینې اسنادونه په شپږګونو صحاحیحو کې موجود دي ، امکان لري چې دمتواترحدته ورسیږي ښه به داوي چې ووایو:چې معنوي متواتردي نو ؛ داجواز نه لري چې څوک په خدای (جل جلاله) اودهغه په رسول (صلی الله علیه وسلم) لومړی ایمان ولري اوبیا دهغه نه مخ واړوي ،خوځینو ویلي دي چې داعمل بایدسرته ونه رسیږي ځکه چې په لمانځه کې باید دالله (جل جلاله) څخه ویره موجوده وي اونوموړی عمل په لمانځه کې دسرې دبوختیا سبب کیږي ،داقول مردودګڼل شوی دي که چېرې داعمل صحیح نه وای نوبیا به رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) هیڅکله اشاره سرته نه وای رسولې ، اوپه دې کې هیڅ شک نشته چې دشهادت په ګوته سره د اشارې کولوپه ذریعه سړی خپله یوازنۍ خدای پالنه ثابتوي ، بلکه دعبادت مدارپه یوازنۍ خدای پالنه باندې څرخیږي ، له دې دلایلوڅخه وروسته ددې وخت اوزمان اجماع ده چې که چېرې له اصحابوکراموڅخه په دې اړه څه پوهه اومعلومات نه وای اویا دپخوانیوعلماوو کراموڅخه ددې مسئلې دجواز په باره کې فتوی موجوده نه وای اویاهغه روایتونه چې په دې باره کې راغلي دي صحیح نه وای ،بلکه په دې سره امام ابوحنیفه (رح) اوصاحبین اوهمدارنګه امام مالک (رح) ،امام شافعی (رح) ،امام احمد(رح) اونورپخواني علماءکرام قایل دي ، ځکه هغه آثار چې داشارې په باره کې بیان شول ټول صحیح دي ،یقینا هغه کسانوچې دشهادت په ګوته سره اشاره کول یې دحراموله جملې څخه ګڼلې دي فریب خوړلی دی ،اودایوه لویه تیروتنه اولوی جرم دی اوددې خبرې اصلي منشه په ناپوهۍ سره دقواعدو ،اصولو ،اودفروع دمراتبو رانقلول دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیا داکاردهغه کسانوسره ښايې چې ایمان هم ولري اودپیغمبر(ص) فعل حرام وګڼي اودحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) هغه فعل چې امکان لري هغه روایت دمتواترحد ته ورسیږي . »

اوهمدارنګه په قطب الارشادکې هم په دې اړه داسې لیکي :

«وهی ...(الاشاره بالمسبحه) مأ ثورة عن النبی (صلی الله علیه وسلم) رواه خمس وعشرون وست وعشرون من الصحابه رضی الله عنه بل قالوا : انه بلغ حد التواتر المعنوي وقد ذکرامام محمد(رحمة الله علیه) فی موطاء انه (صلی الله علیه وسلم) فعل ذلک ثم قال وبصنع رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ناخذ وهوقول ابی حنیفه(رحمة الله علیه) وعرفت من عادة محمد فی کتابه المذکورلانه لاینقل عن الامام الا المذهب المنصوروالمعمول به ونقل الشمنی والحلبی انه قول ابی یوسف فی الامالی وقال الدهلوی (رحمة الله علیه) فی شرحی المشکوة وسفرالسعادة : الحق ان مذهب الامام وصاحبیه (رحمة الله علیه) ان یشیر...وقال علی قاری (رحمة الله علیه) فی شرح الموطاء لانعرف فی المسئلة خلاف للسلف .»

ژباړه :« اودا ...(دشهادت په ګوته اشاره کول) دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) یواثردي چې هغه پنځه ویشتو(۲۵) یاشپږویشتو(۲۶) کسانوله اصحابوکرامو(رح) څخه روایت کړی دي بلکه علماءکرام وایي چې : همدادشهادت په ګوته اشاره کول دمعنوي تواترحدته رسیدلې ده اوپه تحقیق سره محمد(رح) دموطاء په کتاب کې داسې بیان کړیده چې پیغمبر(ص) همداعمل سرته رسولاو وروسته وایي چې دپیغمبر(ص) په فعل سره موږهم عمل کوو اودا د امام ابوحنیفه (رح) قول دی اوس په دې پوه شوو چې دافعل دامام محمد (رح) عادت ؤچې دهغه په کتاب کې بیان شویدی څکه چې دامام ابوحنیفه (رح) څخه له منصورپرته بل هیڅ‌نقل نه دي کړی اوهغه څه چې بایدعمل پرې وشي ، دالشمنی والحلبی ویناده چې دامام ابویوسف خبره تصدیق کوي چې دالامالی په کتاب کې یې کړې ده اودهلوی (رح) دمشکوة اوسفرالسعادة په شرحه کې وایي : دامام ابوحنیفه (رح) اوصاحبینو (رح)خبره حق اوسمه ده چې وایي اشاره وکړئ اوعلی قاری (رح) دموطاء په شرحه کې وایي په دې اړه مې دپخوانیوسلفو کرامو (رح) څخه هیڅ اختلاف ونه موند . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه دمحمدي طريقې (طريقه محمديه) د کتاب پـه(۲۶۸) مخ کې وروسته لـه دې چې دصوفيه حرکاتو په اړه يې بحث اوتبصره کړې داسې فرمايې:

«واماتحريک الرأس يمنة ويسرتا تحقيقا بمعنى النفي والاثبات فى لااله الا الله بل ظن الغالب جوازه بل استحبابه اذکان مع النية الصالحة فخرج عن حد العبث واللعب فيکون فعل دالأ على التوحيد مقارناً للقول الدال عليه فيكون كلمة كلمتين واصله رفع المسبحة فى الصلوة فى التشهد...».

ژباړه : «مګردسرښي اوچپ طرف ته ښورول دلااله الاالله دنفې اواثبات دثابتولوپه معنی سره دي د(لااله الاالله) په کلمه اوپه غالب ګمان سره جوازلري بلکه مستحب ده په داسې حال کې چې له ښه نيت سره وي نو ؛ دلهواولعب له حداو اندازې څخه خارجيږي نودغه کړنه اوعمل په توحيدباندې دلالت کوي دهغه له بيان سره يوځای چې په همدې توحيدسره دلالت کوي نويوه کلمه دوی کلمې ګرځي اواصل يې په لمانځه کې (دناستې په حالت) دشهادت دګوتې پورته کول دي . »

اوپه همدې ترتيب امام ابوجعفرطحاوی (رحمة الله عليه) دمعانی الاثار په شرح د(صفةالجلوس فى الصلوة کېف هو ؟) په باب کې داسې ليکي :

«فلماقعدللتشهدثم عقداصبعه وجعل حلقة بالابهام والوسطى ثم جعل يدعو بالاخرى (اى يشيرللاخرى الى التوحيد وهى المسبحة...) فثبت بذالک ماروى وائل بن حجر رضى الله عنه وهوقول ابى حنيفه وابى يوسف ومحمد(رحمة الله عليه) .» ۱۵۱-۱۵۳ مخ

ژباړه : «پس هرکله چې په لمانځه کې دالتحياتولپاره کېناست ،بيايې راټولې کړې ګوتې(غچې اوورپسې) بيايې دبټې اومنځنی ګوتې په واسطه حلقه جوړه کړه اوپه بلې ګوتې (دشهادت ګوته) سره دعاوکړه يعنې دالله (جل جلاله) دوحدانيت اويوالي لپاره يې اشاره وکړه نوپه دې سره هغه څه ثابت شول چې وائل بن حجر(رضى الله عنه) روايت کړی دي اودا دامام ابوحنيفه ،امام ابويوسف ، اوامام محمد (رحمة الله عليه) قول دي . » اوپه همدې ډول شاه عبدالعزيزدهلوي (رحمة الله عليه) په خپله رساله کې دشهادت په ګوته اشاره کول اوهمدارنګه دده دفتواوو په کتاب کې په دې اړه ډيرې خيرنې لري چې دخوکرښوخلاصه يې دخيراوتبرک په توګه رااخلم :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت پـه ګوتـه سـره اشاره کـول پـه صحيحـواحاديثو اودامام اعظم (رحمة الله عليه) ،صاحبيه ،امام مالـک (رحمـة الله عليـه) ،امام شـافعی (رحمـة الله عليـه) ،امام احمـد (رحمـة الله عليـه) اونوروپـه نـزد داصحابوکرامو له رواياتوڅخه چې تړول په دې سره متفق دي ثابته شوې ده.

پس!! دشهادت په ګوته سره داشارې کولودسنت والي دثبوت لپاره دشک اوترديد ځای نشته .ابن همام دهدايې په شرح اوهمدارنګه په نورومعتبروکتابونوکې لکه : ملتقط ،خانيه ، زاهدي ،کفايه ،شمنی په شرح نقايه اودهدايې صاحب دانوازلوپه مختاراتو کې دشهادت په ګوته اشاره کول تاييد کړی دي .

دا ۀ دمحققوعلماوو يولړڅيړنې اوتحقيقات چې هريوه په خپل وار په خپلوکتابونو ،رسالواوتأليفاتوکې ډير زحمتونه ايستلی دي اوددې قضيې مختلف اړخونه يې په مختلفوطرحوکې څيړلي دي اوپه دې اړه يې لازمې تبصرې وړاندې کړې دي چې ددوی دغه څيړنې په خپلو مراجعوکې په مفصل ډول سره ليکل شوی خو ماحقيربنـده وغوښـتل چـې ددې موضـوع پـه اړه خلاصـه مباحـث پـه لنـډه توګـه چـې دمعتبروثقـه اومحقيقينوعلماء دتحقيحاتواوڅيړنو په پايله کې په څوکرښوکې راغونډ کړم چې په دې لارکې لوی خدای (جل جلاله) راسره مرسته اوياری وکړه بناً هربل ورور چې وغواړي په دې باره کې معلومات لاس ته راوړي په لومړی مرحله کې کولای شي چې ددرانه استادښاغلی مولوی ابوالفاروق (عاجز) صاحب مدظلله العالی دتاليف کړی کتاب (مفتاح البشاره لاهل الشارة) ته مراجعه وکړي اوهمدارنګه که وغواړي په دې برخه کې زيات معلومات لاس ته راوړي ددې رسالې په آخرکې ځينې نورې سرچينې اومآخذونه ذکر شوی دي چې له تاسو سره دمعلوماتوپه برابرولوکې مرسته کوي.

ديـادونې وړده چـې محقـق دمجتهـدينو کرامواقـوال اونظريـات اودعظاموعلمـاوو کرامـو تايئـدات دمعلوماتودبرابرولواوتـدوين لپـاره پـه اړينـه توګـه مطالعـه کـړي اوپـه مهربانۍ سره يـې دقدر وړاستاذانوته وړاندې کړي ترڅوله اشتباهاتو اوتيروتنو څخه وژغورل شي .

اولـه بلې خواهغـه زحمتونـه چې پـه دې برخـه کې يـې ايستلي ګټوروواقع شي اودې تـه ورتـه نـورو مواردو دتدوين لپاره په راتلونکې کې نورهم تشويق شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي

الف- دحدیث په متن کې داضطراب([2]) (ګډوډۍ) نشتون :

«..انه لیس اضطراب فی باب حدیث الاشارة بل کان رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یختلف فی افعاله فی هذا الباب کما وقع الاختلاف فی افعاله(صلی الله علیه وسلم) فی باب صفة الصلوة : الجلوس ووضع الیدین فی حالة السجودورفعهاعند الافتتاح ووضعها فی حال القیام کما لایخفی علی الماهر فی الفقه والحدیث ... ولم یقل احد بالاضطراب فی هذا الباب الاالقائل والسندي والکاشغری وهم لیسوامن المحدثین واهل الترجیح ، فاذا عارض کلامهم کلام جمهورالفقهاء والمحدثین لاسیماالائمة المجتهدین الذی کان علی مذاهبهم مدارالشریعة والدین فکان العمل علی ماقاله الجمهورفی هذاالباب فاعتبروا یااولي الالباب... » مفتاح البشارة لاهل الاشارة : ۱۲۰ مخ ، محمودالفتاوی : ۱۱۵ مخ

...لا ضطراب فی الروایات فان القصة رواها عدة من الصحابة رضی الله عنه والغرض من الکل رفع المسبحة وضم سائرالاصابع وبمثله جمع ابن قیم فی الهدي حیث قال : وهذاالرویات کلهاواحده...».

رساله کدنویه : ۱۱۰ مخ

ژباړه : «کوم حدیث چې دشهادت په ګوته سره داشارې په اړه راغلی په هغه کې اضطراب (دهغه په راوي کې جرح) ([3]) نشته ،نبي کریم(صلی الله علیه وسلم) به کله اشاره کوله اوکله به یې نه کوله ، لکه څرنګه چې نبي کریم(صلی الله علیه وسلم) دلمانځه دصفاتوپه اړه پخپلوافعالوکې بدلون راوستلولکه په جلسه کې چې کله به یوډول اوکله به بل ډول کېناسته اوهمدارنګه لاسونه به یې کله یوځای اوکله بل ځای ایښودل ،سجده هم په همدې ډول نودنبي کریم(صلی الله علیه وسلم) دا افعال هغه شخص ته ښه معلوم دي څوک چې په نبوي احادیثو اوفقه باندې پوه وي ،په دغه حدیث باندې داضطراب قائلیدل تنها سندي اوکاشغري ښه لري بلکه دغه اشخاص داهل ترجیح اومحدیثینوله جملې څخه نه دي بناً ددوی په قول اعتبارنشته نوپه همدې اساس دجمهوروااقوالوته ترجیح ورکول کیږي . خلاصه : دټولورواياتوڅخه داخبره معلومیږي چې دلاس نورې ګوتې دراټولې اودشهادت په ګوته سره داشاره وشي . »

([2]) - داضطراب لغوي معنی: لړزیدل ،نا آرامي.

([3]) - دجرح لغوي معنی: د کلماتو اومطالبو حذف او اصلاح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- په ظاهرالروایت([4])کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون :

«...وزعم البعض لنفیها لعدم ذکرفی ظاهرالروایة وهوزعم فاسد لان عدم الذکرلایدل علی ذکرالعدم وقدتقررفی القواعد : ان المسئلة اذا سکت فیها ظاهرالروایة یوخذ من النوادرثم کتب الواقعات وائمة اصحاب التخریج مالم یصادف خبرأ او اثرأ قویا او دلیلا صحیحا ،وقال شاه ولي الله (رحمةالله علیه) فی حجة الله البالغة (۲-۱۲) ان لم یذکره محمد (رحمة الله علیه) فی الاصل ذکره فی الموطاء...»

رسالة کدنویه : ۲۳ مخ ، دمعارف السنن په حواله : ۳-۱۰۰ مخ.

ژباړه : « بعضی علماء کراموداګمان کړی دی چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ظاهرالروایت کې شتون نه لري نوبناًدغه اشاره کول نفې شوې ده بلکه داخبره اوګومان باطل (ناسم) دی ځکه چې په ظاهرالروایت کې دیوه شي نه ذکرکول دهغې په نه شتون باندې دلالت نه کوي . همدارنګه شاه ولې الله (رحمة الله علیه) په حجة الله البالغة کتاب کې فرمایلي دي چې دامسئله امام محمد (رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیان کړې ده . »

اوهمدارنګه دمولوی ابوالفاروق په تالیف شوې رساله (مفتاح البشارة لاهل الاشارة) کې فقیراحمدعاجزخوافی الهروي داموضوع داسې روښانه کړیده :

«...فثبت بهذاالاصل ان ماصرح به الامام محمد بن الحسن(رحمةالله علیه) فی الموطاء ان هذاقولې وقول ابی حنیفة(رحمةالله علیه) ملحق بظاهرالروایة فی الاعتباربل هوآکدواقوي من کتب ظاهر الروایة لانه موید بالآثارالمرویة عن الشارع المقدس ویدل علی هذاقول المحقق الخضرمی فی التاریخ التشریح الاسلامي صحیفة ۲۵۹ حیث قال : محمدبن الحسن احد الذی روی الموطاء عن مالک ابن انس(رضی الله عنه) ویعقب احادیثه بما یجب علیه العمل عند ابی حنیفة (رحمةالله علیه) ... ».

ژباړه : «داخبره په دغه اصل سره ثابتیږي کوم چې امام محمد(رحمةالله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیان کړیده اودایې ویلي دي چې دا زما او امام ابوحنیفه(رحمةالله علیه) قول دي اودغه خبره په ظاهرالروایت پورې تړلې ده ،اوددې خبرې اعتبار دظاهرالروایت له کتابونو څخه قوي دي ځکه داخبره چې

([4]) - ظاهرالروایت : په څرګنده توګه په نقلي (کتابونو ،رسالو اونورو..) کې دمسائلو شتون ،دلیل او یادونې ته ویل کیږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په خپل کتاب موطاء کې کړې ده ددې خبرې تائید په احادیثو کې شوی دی اوهمدارنګه په دغه خبره باندې د(خضرمی) قول هم دلالت کوي کوم چې د(اسلامي تشريح تاريح) په کتاب کې يې ياودونه شوې ده اوداسې يې ويلي دي :

« محمدبن الحسن دهغو اشخاصوله جملې څخه دی چې دامام مالک (رحمةالله عليه) په کتاب موطاء کې يې يادونه شوې ده اوله هغې نه وروسته يې هغه احاديث راوړي دي چې دامام ابوحنيفه (رحمةالله عليه) په نزد په هغه باندې عمل واجب دی . »

ج- دوقاراو آرامی نشتون :

«...قيل نقلا عن بعض المانعين فان فيها (اشارة) زياده الرفع لايحتاج اليها فيكون الترک اولې لان مبنی الصلو ة على الوقاروالسكينة وهو مردودبانه لوكان الترک اولې لمافعله (صلى الله عليه وسلم) وهو(صلى الله عليه وسلم) على صفة الوقاروالسكينة فی المقام الاعلی. » مجموعة الرسائل السيدمحمدامين المشهوربابن عابدين (رحمةالله عليه) .

ژباړه : « ځينودهغه کسانو څخه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول نه مني داسې نقل کړی دی چې داشارې په کولوسره عاجزي اوآرامي له منځه ځي کوم چې د لمانځه لپاره ضروري ګڼل کيږي بناًداشارې نه کول غوره دي ، بلکه دا خبره مردوده ده ځکه که داشارې نه کول غوره وی نونبی کريم (صلی الله عليه وسلم) بـه اصلاً اشاره نـه وای کړې پـه داسې حـال کې چې نبی کريم (صلی الله عليـه وسـلم) دپوره کمال ،وقار اوآرامۍ سره لمونځ اداء کاوه . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څیړنې په داسې حال کې چې لارښودیې (رحمة الله علیه) دشهادت په ګوته سره اشاره کول منع کړی ؤ

شهید میرزامظهر(رحمة الله علیه) چې په (جان جانان) سره مشهورؤ او دحضرت مجددالف ثاني (رحمة الله علیه) له مهمو اوممتازو خلفاوو څخه ګڼل کېده چې له ده څخه دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داسې پوښتل شوی دي :چې حضرت مجـدد صـاحب(رحمـة الله علیـه) دخپلـو مکتوبونوڅخـه دیـوه مکتوب لـه مخې دشـهادت پـه ګوتـه سره داشارې کـول منع کړي دي اوتـه پـه داسې حـال کې چې لـه هغـه مجددصاحب(رحمة الله علیه) سره زیاته مینه اوخواخوږي هم لرې خو دشهادت په ګوته سره داشارې په کولوباندې تاکئید کوې ددې خبرې علت څه شی دی ؟

میرزامظهر(رحمـة الله علیـه) ددې پوښـتنې پـه ځـواب کې داسې لیکلي دي : «ماکـان لمـومن ولا مومنـه اذا قضی الله ورسوله امرأ ان یکون لهم الخیرة من امرهم ...»

ژباړه : « دهیڅ یومومن سړي اومومنې ښځې لپاره پـه یوه کارکې خیر نشته ترڅو چې الله (جـل جلالـه) اودهغه رسول (صلی الله علیه وسلم) دهغه کارپه کولوسره امر نه وي کړی . »

حضـرت مجددصـاحب(رحمـة الله علیـه) چـې دآنحضرت(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـپیڅلې لارې یـو پیـرو او نماینده دي او دخپلې طریقې اساس یې دکتاب الله اوسنتو پر پیروئ سره ایښی دی اوپه دې برخه کې ډیرو نورو علماء کرامو(رحمة الله علیهم) دشهادت دګوتې داشارې درفع کولو داثبات لپاره دصحیحواحادیثو او روایاتو دراوړلـو پـه اساس ډیرې رسـالې تـألیف کړې دي ، همدا راز حضرت شاه یحیـی(رحمـة الله علیـه) دحضـرت مجدد صـاحب(رحمـة الله علیـه) زوی هـم پـه دې اړه یـوه رسـاله لیکلې ده اوداسې یـې پـه کښې فرمایلي دي :

سنت په اجتهادباندې له نسخ کولوڅخه محفوظ دي اوکه څوک ووایـي چې دده (مجددصاحب) له لوري پراجتهادباندې ترک رفع(دشهادت دګوتې نه پورته کول) واقع شوی دي نو زه یې په ځواب کې داسې وایم چې : سنت په اجتهادباندې له نسخ څخه محفوظ دي او وروسـته دهغـه ثبوت په هیڅ حجت اودلیل سره مقبول اومعقول کېدلای نه شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه میرزامظهر(رحمة الله علیه) داسې فرمايلي دي : دحضرت مجددصاحب (رحمة الله علیه) ددې دريځ اصلي علت د هند مملکت ته دکتابونو او رسالو نه رسيدل ؤ چې دهغه له نظرڅخه تيرشوی وای (تيرشوی نه دي) کنه نو ؛هيڅکله به يې دهغه دپريښودلو په باره کې څه نه وای فرمايلي. اوکه څوک ووايي چې ممکن حضرت مجدد(رحمة الله علیه) دحضرت درضادنشتوالی اودهغه څخه دورک شوی رسالت دپيداکولو اوپلټلو لپاره يې داعمل پريښی وي ؟ زه وايم (ميرزامظهر) چې دطريقت په چاروکې کشف اوپلټنه معتبرعمل دي اودشريعت په احکاموکې دليل اوحجت نشته اوحضرت مجدد(رحمة الله علیه) دسنتوپه پرېښودلوسره په ډيرتحذير سره داخبره کړيده په داسې حال کې چې هغه پخپله دحنفي مذهب پيروي کوله اوامام ابوحنيفه (رحمة الله علیه) دځينومسائلوپه اړه داسې ويلي دي : «اذاثبت الحديث فهو مذهبی واترکواقولي بقول رسول صلی الله علیه وسلم .»

ژباړه : «کله چې ديو ې مسئلې په اړه حديث شريف ثابت شي نوهغه زما مذهب دي اوله خپلې خبرې څخه درسول الله(صلی الله علیه وسلم) په قول سره تيريږم . »

نو ؛ په صحيحواحاديثوکې بايدتغير رانه وړل شي ، په داسې حال کې چې دمجدد(رح) د مکتوب دپلټنې اوکشف په اړه هيڅ ډول غبرګون نه دی څرګندشوی ،هيله داده چې له هغه سره زمامخالفت ديوې کلي قاعدې له مخې چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) پرپيروي باندې ترنورو ترجيح ورکړل شويده بښې پايلې ولري . والسلام ، کلمات الطيبات :۲۸ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زره پورې پلټنه

که څوک ووايي چې ولې دلمانځه په التحياتو کې« وحده لاشريک له» نشته ؟

په ځواب کې يې ووايه :

لومړی :

څرنګه چې دالتحياتوموضوع اوقضيه دمعراج په شپه په آسمان کې منځ ته راغلې داچې په هغه ځای کې دشرک ځای موجود نه ؤچې دهغه نفې په لفظي ډول سره صورت ونيسي .

دويم :

 داچې د«وحده لاشريک له » معنی اومفهوم دشهادت دګوتې په اشارې سره عملا صورت نيسي په همدې خاطرد«وحده لاشريک له » محتوی عملا له ځان سره لري .

مفتاح الصلوة (۱۰۴) له معارج النبوة څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیوستونه

دحضـرت محمد(صـلی الله علیـه وسـلم) لـه سـنتوڅخه دپیـروئ اوپـه هغـه بانـدې دعمـل فضـایل ،دیني اوعقیدتي اوامر اومسائل په اعضاوو(غړیو) سره دسرته رسولوپه باره کې اړین پیوستونه :

ویل ،کول اونیت

دهرمسلمان شخص ویل ،کول اونیت هغه وخت دخدای(جل جلاله) په نزد ارزښت اواعتبارلري چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) دکړو وړو اوطریقې سره برابروي لکه چې حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي :

«لاقول الا بالعمل ولاقول ولا عمل الابالنیة ولاقول ولاعمل ولانیة الاباتباع السنة.»

ژباړه : «دهیڅ ویلواوخبروګټه اوارزښت نشته مګرپه عمل سره همدارنګه هیڅ ویل اوعمل ارزښت نه لري مګر په پاک نیت سره ، هیڅ عمل اونیت ګټه اوارزښت نه لري مګرپه متابعت دسنتوسره . »

هو! هغه وخت چې یومومن بنده په پاک نیت سره په یوڅه اعتراف وکړي اوهغه عملا دالهي احکامومطابق اودرسول الله(صلی الله علیه وسلم) په متابعت اوسنت طریقې سره پای ته ورسوي اوپه هغه عمل وکړي نوپه دې صورت کې به دکوم فکراواندیښنې ځای نه وی پاتې شوی ، چې دغه مومن بنده دالله (جل جلاله) دبنده ګۍ د ادعاء په کولوکې بریالی شوی وي او دالله (جل جلاله) په نزد به یې درسول الله(صلی الله علیه وسلم) دشفاعت ډالۍ ترلاسه کړې وي .

اللهم وفقنابمتابعت سنن رسولک المکرم ولاتحرمنامن شفاعة (صلی الله علیه وسلم).

چه غم دیوار امت راکه داردچون تو پشتیبان

چه باک از موج بحرآنرا که باشد نوح کشتیبان

(سعدي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسيږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي

(لاصلوة الابحضورالقلب)

«عن على (رضى الله عنه) ان الصلوة التى لا وسوسة فيها انما هى صلاة اليهودوالنصارى فان اللص لا يدخل البيت الخالي .» قطب : مخ ۲۲۱

ژباړه : «له حضرت على(رضى الله عنه) څخه روايت دي چې له شک پرته هغه لمونځ چې په هغه کې وسوسه نه وي هغه ديهودو اونصارى وو لمونځ دى ځکه چې غل دغلا کولوپاره خالي کورته نه داخليږي. »

غل اودلارې وهونکى هغه ځای ته ځي چې څه په لاس راوړي اوهدف ته ورسيږي .په همدې اساس کله چې شيطاني تاثيرات په هرحال اوپه ځانګړي ډول دلمانځه داداء کولوپه وخت کې دمومن بنده په زړه کې وروستى پايې ته ورسيږي بناً دشخصي احوال په غوښتنودلمونځ کوونکي حضورپه زړه اوذهن کې کميږي اوياهم ورکيږي اودلمونځ کوونکي فکرپه بې پروايئ اولېږې خيالونوکې ځي دراز اونياز اوزاريوله ګټواوښيګنوڅخه ليرې کيږي دلته لمونځ کوونکي ته لازمه ده چې ديوعملي کارپه لټه کې شي ،ترڅوحضوريې راغونډشي نودشهادت په ګوته سره اشاره کول کولای شي دلمونځ کوونکي دحضورلپاره زيات ثبات وبښي ، داشارې عمل لمونځ کوونکى دې ته آماده کوي چې دزړه حضوريې پيداشي يايې سم دلاسه دزړه حضورمنځ ته راوړي او دنوموړي لمونځ کوونکي لمونځ اوزارئ د(لاصلوة الابحضورالقلب) له تهديدونو اوننګونوڅخه خوندي پاتې کيږي ،اوبالاخره ددې سنت عمل په ترسره کولو سره دلمونځ کوونکي عبادت اوطاعت دالله (جل جلاله) په لوى دربارکې قبول شي اودتهديدونواوتکليفونومخه به هم ونيول شي. بمنه وکرمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضورارزښت اومرتبه

«لایقبل الله من عبدعملاحتی یشهد قلبه مع بدنه...کل صلوة لایحضرفیها القلب فهی الی العقوبة اسرع. »

ژباړه :« الله(جل جلاله) دهیڅ یوبنده عمل اوعبادت ترهغه وخته پورې نه قبلوي ترڅو چې زړه یې له بدن سره حضور ونه لري هرلمونځ چې په هغه کې زړه حضور ونه لري دګناه لوري ته تلونکی دی. »

لوی خدای (جل جلاله) دخپلوبنده ګانوپه اعمالوکې دزړه عزم اوقوي اراده دمقبولیت اصل اومحورګڼلی دي اوپه دې اړه یې فرمایلي دي :

دبنده هیڅ عمل نه قبلوي ترڅوچې په هغه کې دزړه یوه قوي اومخلصانه اراده اوعزم (دزړه حضور) موجودنه وي اودبدن ټول غړي یې په هغه عمل سره شهادت اوګواهي ورنه کړي .

په همدې اساس څومره به ښه وي چې دالله (جل جلاله) هغه وحدانیت چې په ژبه یې ښکاره کوو په خپلوغړو(دشهادت په ګوته) سره دیوه پیداکوونکی خدای (جل جلاله) یوالی او وحدانیت هم ښکاره اواظهارکړو ،چې نوموړی عمل به دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) داحادیثومفهوم اومحتوی افاده کړې وي اوبس.

یک شو وتوحید رامشهــود کن

غایبش راازعمل موجـــود کن

لـذت ایمـــان فزاید درعمـــل

مـرده آن ایمان که ناید درعمـل

(اقبال لاهوری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي

«اذاخرجت اول الآیات یعني یوم القیامة طرحت الاقلام وجیئت الملایکةوشهدت الجوارح علی الاعمال .. »
د ابوشکوربلخی (رحمة الله علیه) تمهید.

ژباړه : «کله چې راښکاره شي دالله (جل جلاله) دقدرت لومړنۍ نښانې یعنې دقیامت ورځ نو وابه چول شي قلمونه ،رابه شي ملائکې اوشاهدي به ورکړي اندامونه په اعمالوددوی (دانسانانو) . »

لکه څرنګه چې دانسان دبدن دغړواعتراف دانسان په خپلواعمالوباندې دقرآنکریم په سپیڅلوآیتونو اودرسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په مبارکوحدیثونوکې بیان شوی دی لکه چې الله (جل جلاله) په قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي : «یَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَیۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَیۡدِیهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ یَعۡمَلُونَ ٢٤ » .

دالنورسورت (۲۴) آیت .

ژباړه :«په هغه ورځ چې ددوی ژبې اولاسونه اوپښې ددوی په عملونوشاهدي ورکوي ».

اوهمدارنګه رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې په دې اړه داسې فرمایلي دي :

«کماقال النبی (صلی الله علیه وسلم)...فی یوم القیامه...فیشهدعلیه لسانه...وتقول یداه انا للحرام تناولت...علیه عینه اناللحرام نظرت...» غالیة المواعظ افندي.

ژباړه: «لکه څرنګه چې نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) دقیامت دورځې په باره کې فرمایلي دي شاهدي به ورکړي په ده (انسان) باندې خپله ژبه دده اولاسونه دده وبه وایي زه دحراموته وغزولم اوپه ده باندې به سترګې شاهدي ورکړي چې په ماباندې دنامحرمو(ښځو) ته وکتل. »

دلوی خدای (جل جلاله) په یوالي اووحدانیت باندې شهادت اوګواهي ورکول په تیره بیا دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره چې داعمل دخلاصون دهیلو اودآخرت دسختیوڅخه دوتلولپاره دعبادت یوغوره اوباارزښته وخت اوفرصت ګڼل کیږي ، ځکه چې ددې عمل سرته رسول دزړه دارادې اوقصد یوانځورپه ګوته کوي چې دابه داعمالوپه کتاب کې ثبتیږي اوددې انځوراعمال به دمحاسبې پرمهال دډیرونیکیو اوحسناتوڅخه وشمیرل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله (جل جلاله) دسپيڅلي ذات څخه په ظاهري او باطني غړيو سره دشرک نفې کول ځانګړی ثواب او ارزښت لري

«...فان قلت : لم قدم النفي على الاثبات فقيل : لااله الاالله ،ولم يقل : الله لااله الاهو ،بتقديم الاثبات على النفي ؟ اجيب: بانه اذانفي ان يكون ثم اله غيرالله فقد فر غ قلبه عما سوى الله باللسان ليواطى القلب ولبس مشغولا بشئ سوى الله عزاسمه فيكون نفي الشرک عن الله تعالى بالجوارح الظاهرة والباطنة.»تحفة الاعالى ملاعلى القارى(رحمة الله عليه) شرح ضوع المعالى شرح بدرالامالى على بن على اوشي(رحمة الله عليه).

ژباړه : «که څوک په اعتراض سره ووايي چې : د (لااله الاالله) په کلمه کې ولې نفې داثبات نه مخکې راغلې ده او ولې داسې نه دي ويل شوی چې (الله لااله الاهو) چې دلته اثبات دنفې څخه مخکې اومقدم ذکرشوی دي ؟ ځواب : کله چې په لومړي قدم کې باطل خدايان نفې شول اودانسان زړه دباطلوخدايانوڅخه فارغ اوبې پروا شواوله باطلو خدايانوڅخه دزړه دافارغيدل دژبې په واسطه سره ترسره شو ، نوکله چې ژبه له زړه سره موافقه وکړي ،زړه له باطلوخدايانوڅخه فارغ شي اوديوخدای (جل جلاله) لپاره ځانګړی شي نوپه دې اساس په ژبه اوزړه سره دشرک نفې منځ ته راځي يعنې له خدای (جل جلاله) څخه موشريک نفې کړهم په ظاهرکې چې ژبه ده اوهم په باطن کې چې زړه دي . »

تبصره(څرګندونه):

پورتنی بيان شوی عبارت په غړو اوجوارحو سره دالله(جل جلاله) دوحدانيت اثبات اوتائېد روښانه کړی دی که هغه په ژبه سره وي او که په لفظ سره وي اوکه هغه په زړه سره وي اويا په عملي شکل دبدن په يوه غړي سره بناً دشهادت په ګوته سره اشاره کول خوبيخي دنورعلى نور(لفظاً- قلباً-عملاً) په حساب کې راځي (الاشارةاشد على الشيطان من الحديد).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلو سره دشکرایستلواو حمد ویلوڅخه

حمـد :

« هوفی اللغةالوصف ای الثناءباللسان ظاهرأوباطنأ علی الفعل الجمیل الاختیاری الواصل الی الحامد .

عرفأ : هوالفعل المبنی علی تعظیم المنعم من حیث انه منعم علی الحامد اوغیره فیتناول القول باللسان والفعل وهو العمل بالارکان باتیانه بافعاله دالة علی ذلک واعتقادبالجنان باتصافه بذلک ،

وقال بعض العارفین من السادات المحققین الصوفیة اهل الحقیقة وهو (الحمد) بالفعل اقوي منه بالقول لان افعال التی هی آثارالسخاوة مثلاتدل علیها دلالة قطعیة بخلاف الاقوال فان دلالتها وضعیة وقد یختلف عنها مدلولها.» تحفة الاعالی.

ژباړه : «داپه لغت کې په پټه اوښکاره سره په ژبه باندې صفت کول دي اودغه صفت دخدای (جل جلاله) دښایسته افعالو صفت دی کوم چې دشخص په اختیارکې وي اوپه عرف کې دغه شخص دحامد (حمدویوونکي) مصداق ګرځي ، یعنې دغه ښایسته فعل چې دانسان نه حامد جوړوي دهغه فعل څخه عبارت دي چې دانعام کوونکي دعظمت لپاره یې یوشخص سرته رسوي . ددې لپاره چې دغه انعام کوونکی په حمدویوونکي باندې نعمت اوانعام کړی دی اوداقول ژبې اوفعل دواړوته شامل دی اوفعل هغه کارته وایي چې په شکراوثناء باندې دلالت کوي . اوهمدارنګه په زړه کې هم په ثناء ویلوسره خو ؛ځینې صوفیان وایي چې حمد په فعل سره قوي دی له دینه چې په ژبه سره یې ووایي داځکه کوم افعال چې دسخاوت نښې اوآثاردي په سخاوت باندې قطعي دلالت کوي مګراقوال په ځینووختونوکې دخپلومدلولاتوڅخه خلاف وي یعنې یوسړی کله یوه خبره وکړي بلکه په عمل کې بل څه کوي . »

پورتنی عبارت ددې لپاره راوړل شو چې محققینوعلماءکرامو(رحمة الله علیه) عملي شهادت ،حمداوستاینه له قولي حمداوستاینې څخه ډیرغوره ګڼلې ده ځکه چې دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل په ترسره کولو سره چې دلوی خدای (جل جلاله) دبې شمیره نعمتونودشکرنتیجې تحقق موندلی دی نوحتی په دې اړه ویلای شوچې ددغه وخت اوموقع څخه بله موقع اوغوره وخت نه موندل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دطب دپخوانیوعلماوو دڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نږدې والی) له زړه سره دبدن دنوروغړیوپه نسبت» اوپه دې اړونددنني طب دعلماوو نظریې

دطب پخواني پوهان (یوناني پوه طبیبان اوحکېمان) چې دځینوځانګړو اشخاصولپاره یې د ځینې ځانګړو خمیرو (ددرملنې مخلوطونو) دجوړولواجازه ورکړې وه چې دغه مخلوطونه به دوی پخپله برابرول اونوموړې مخلوطونه به یې دشهادت په ګوته سره ګډول په داسې حال کې چې ډیرنورمخلوطونه به دوی په خپلوزده کوونکو باندې په نوروعادي وسایلوسره ګډول ، مګرپه دې ځانګړې طریقې سره چې دشهادت په ګوته به یې ګډول یوه ځانګړې نتیجه اوپایله لاس ته راوړله اودوی به ویل چې دشهادت ګوته له زړه سره یوه قوي اړیکه لري «لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) مخکې داسې یادونه کړی وه» چې که چېرې په دغه ترکیباتوکې ناوړه څیزموجود وي په دغه حال کې دهغه اثرسم دلاسه زړه اوذهن ته لازم وړاندېز اوخبررسوي ترڅودهغه دبدوپایلو څخه مخنیوی وشي ،اوهمداسبب دی چې نني اومعاصرطب هم ځان هغه ته ډیرنـږدي کړی دی ځکه کله چې دزړه دضربان اوحرکاتوځرنګوالی اومعلومات دلاس دبند دنبض څخه اخیستل کیږي نواوس نوموړې معلومات اوکېفیتونه انسان دسینې دقفس اودهغه له شاڅخه په ورته اومشابه توګه لاس ته راځي ،همدارنګه نني طب دزړه ځرنګوالی دښې لاس دشهادت په ګوته سره دبدن دنوروغړواوبرخوپه ذریعه په غوره ډول سره تائید کړی دی. ان شاءالله ،اوهیله موداده چې دشهادت دګوتې په ذریعه شهادت اوګواهي ورکول دانسان دبدن دنوروغړوپه نسبت ډیرغوره اوباارزښته عمل وګڼل شي لکه چې نني اومعاصرطب دانسان دبدن دځینوناروغیو اوستونزو دپیژندنی اودرملنې لپاره دشهادت دګوتې دوینې له لارې دبدن دنوروغړوپه نسبت دیوې ښې نتیجې درلودل تائیدوي .

نوپه دې اساس سره ویلی شوچې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوهدف اومقصددخدای (جل جلاله) توحید اویوالی دی اوبس . چې له زړه سره په مستقیمه توګه یوه ژوره اړیکه لري اودمخلص بنده په زړه اوبدن کې یوه باخوځښته ،رپیدلې اودالهي حیرانتیاؤ نه ډکه نړۍ منځ ته راځي اودالله (جل جلاله) دیوالي اویوازې پالنې مینه اومحبت ده ته په وار وارسره ثبات اوتقویت وربخښي لکه چې الله(جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې فرمایلي دي : «إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ٢ » . دانفال سورت (2) آیت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : «بیشکه خبره همداده چې واقعي مومنان هغه کسان دي کله چې یادکړی شي (دوی ته) دالله(جل جلاله) نوم نو ؛ ویریږي ددوی زړونه اوکله چې پردوی باندې دالله(جل جلاله) آیتونه (کلام) ولوستی شي نوزیاتوي دغه (آیتونه) دوی لره ایمان اودوی پرخپل رب (پالونکي) باندې توکل (باور) کوي. »

الله جل جلاله په خپل سپیڅلي کتاب قرآنکریم کې په بل ځای کې داسې فرمایې :« ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ ٢٣ » . دزمرسورت(٢٣) آیت

ژباړه :«الله (جل جلاله) ترټولوغوره کلام نازل کړی دي ،هغه کتاب چې آیتونه یې (یوله بل سره) ورته اوغبرګ(تکرارول یې خوند پیداکوونکي) دي ددغه په اوریدو دهغه کسانو پوستکې ریږیږي چې دخپل رب څخه وویریږي بیاددوی پوستکي اوزړونه په نرمیدوسره دالله(جل جلاله) یادته میلان کوي دا دالله (جل جلاله) هدایت دی(سمه لاره ده) چې ددې په وسیله چاته چې وغواړي لاربنیي اوڅوک چې الله(جل جلاله) لار ورکې کړي نو هغه ته هیڅ لاربنودنشته. »

اودریبنتیني مخبر(صلی الله علیه وسلم) په قول چې وایي : «الاشارة اشد علی الشیطان من الحدید ».

دشهادت په ګوته سره اشاره کول په شیطان باندې داسې تاثیرکوي چې دهغه ټوله مبارزه چې دمخلص بنده دزړه دبې لارې کولولپاره یې پکاراچولې وی خنثی اوله منځه یې وړي اوداشارې دغه عمل دلمونځ کوونکي شخص غوښتنې اوزارئ دمقبولېت لوړودرجوته رسوي اودپاک خدای(جل جلاله) په واحد دربارکې دقبلېدو سبب جوړوي ترڅودنومورې بنده عبادت قبول اودلوی خدای(جل جلاله) په ځانګړې فضیلت

کې واقع شي . بمنه وکرمه ونعوذ بالله من شرور الشیاطین وشرور انفسنا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمةالله علیهم) دڅېړنوخلاصه

دلمانځه په قعدوکې دالتحیاتودویلوپه وخت کې کله چې د **اشهـد ان** دترکېب تلفظ کوو نوباید خنصره (غچې ګوته) اوبنصره (په غچې ګوته پسې ګوته) راټولې کړو او منځنۍ ګوته دابهام (بټې) ګوتې سره داسې حلقه شي چې دابهام(بټې) ګوتې سره دمنځنۍ ګوتې په سرباندې واقع شي د **لااله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته اود **الاالله**دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته ښکته اوخپل ځای ته یوسواوخپل پام دشهادت دګوتې دپورته کولو دلومړۍ مرحلې څخه پیل کړواودګوتوحالت اونظردقعدې تروروستۍ برخې پورې وساتو ،لکه څرنګه چې ذکرشوي حالتونه په لاندنیوشکلونو کې په لازمو توضیحاتوسره راوړل شوي دي ، ددې په څنګ کې دځینومعتبروفقهي مراجعویادونه هم کوو:

(ردالمختار- فتح القدیر- محیط –زاهدي –بحرالرائق –مبسوط –مجموعة الرسائل ابن عابدین (رحمة الله علیه)- مختارات النوازل صاحب هدایه (رحمة الله علیه)- تزیین العباده لتحسین الاشار ة ملا علی قاری (رحمة الله علیه) –مواهب الرحمن –مراقی ....)

داشهدان دتلفظ کولو په وخت کې دښي لاس ګوتې په لاندې حالت کې قرار لري .

اشهد ان

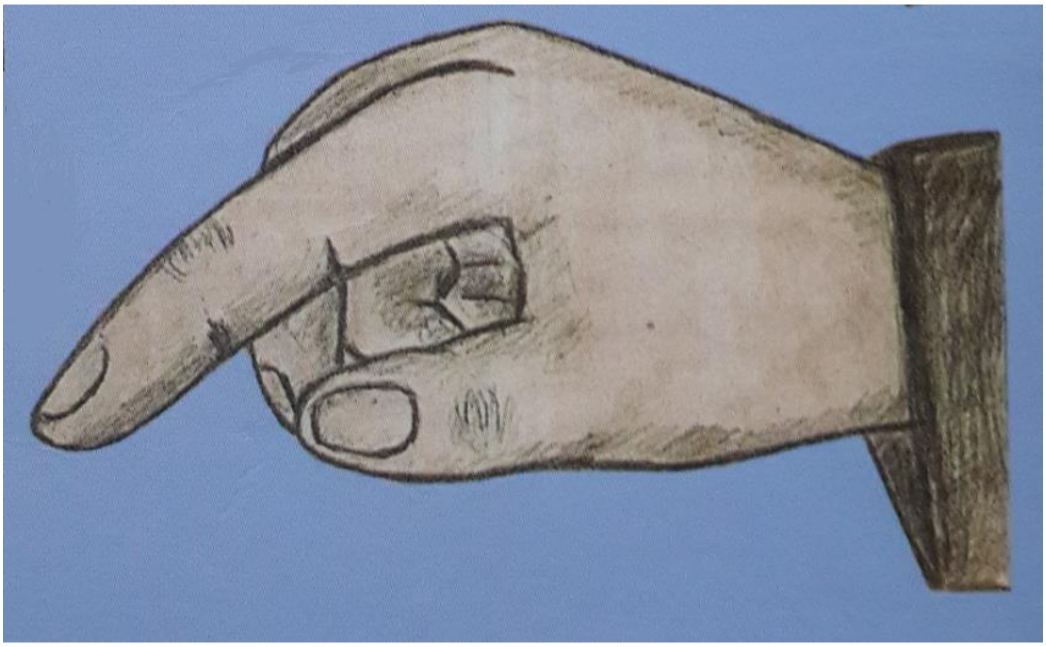

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلااله دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته کيږي . لکه په لاندې شکل کې :

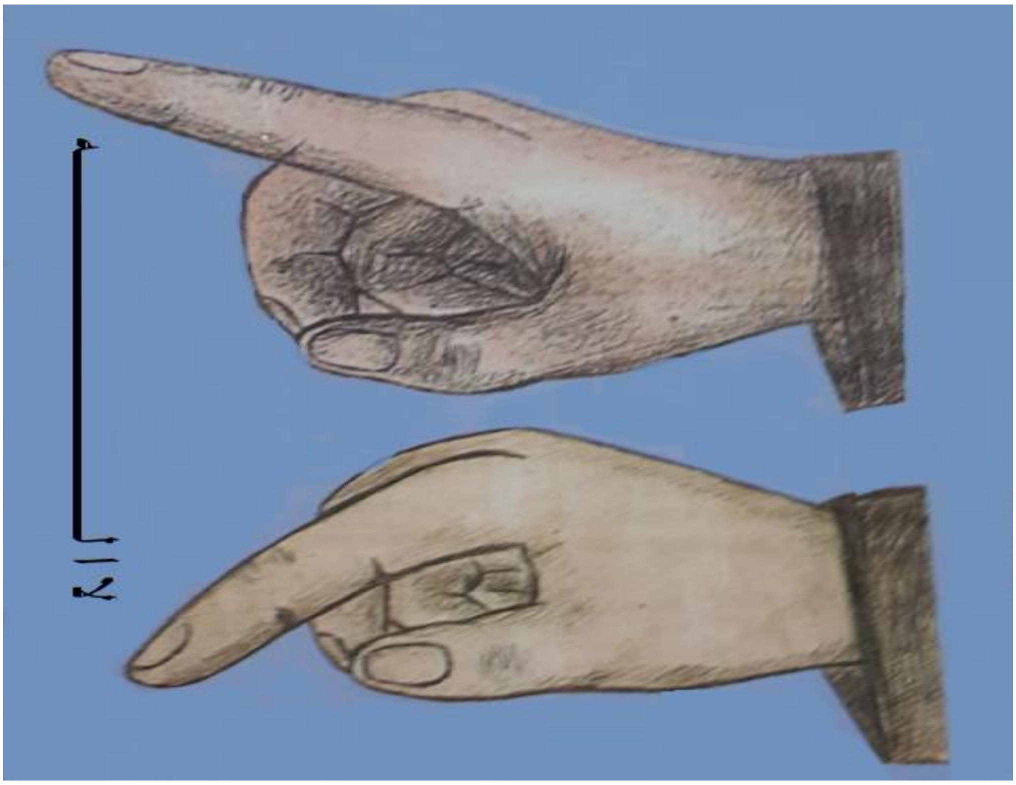

د **الاالله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته په دې حالت په خپل ځای کې قرارنيسي . لکه په لاندې شکل کې :

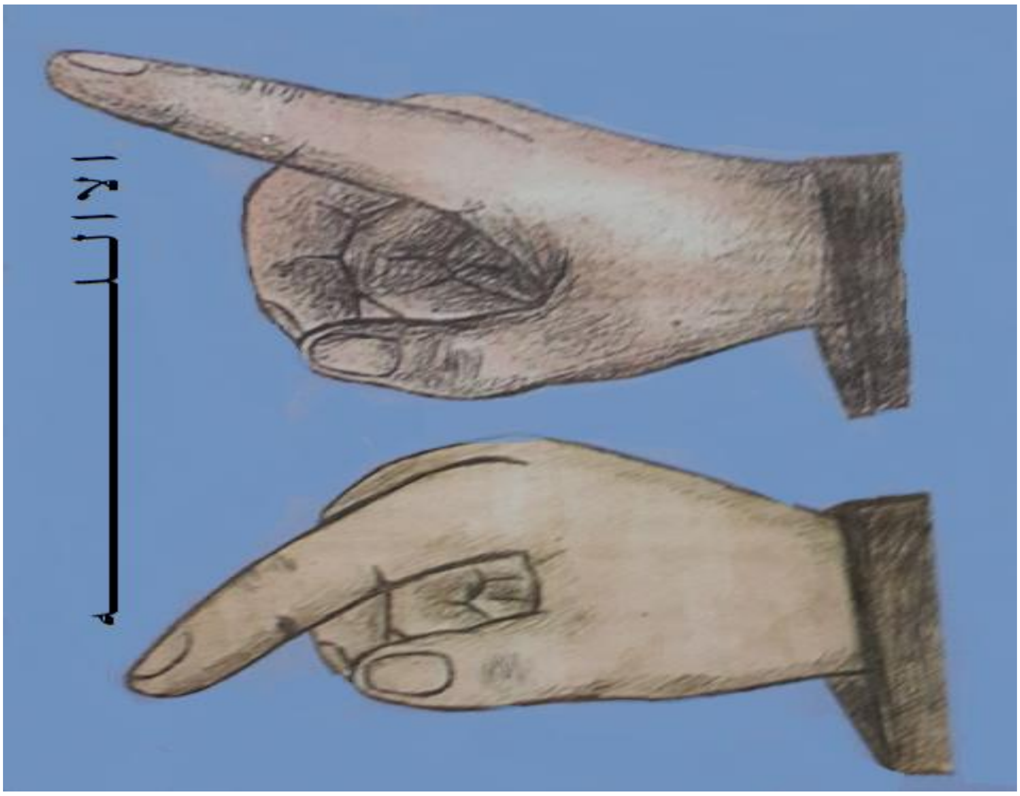

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقعدې تر وروستۍ برخې پورې ګوتې په لاندې حالت پاتې کیږي :

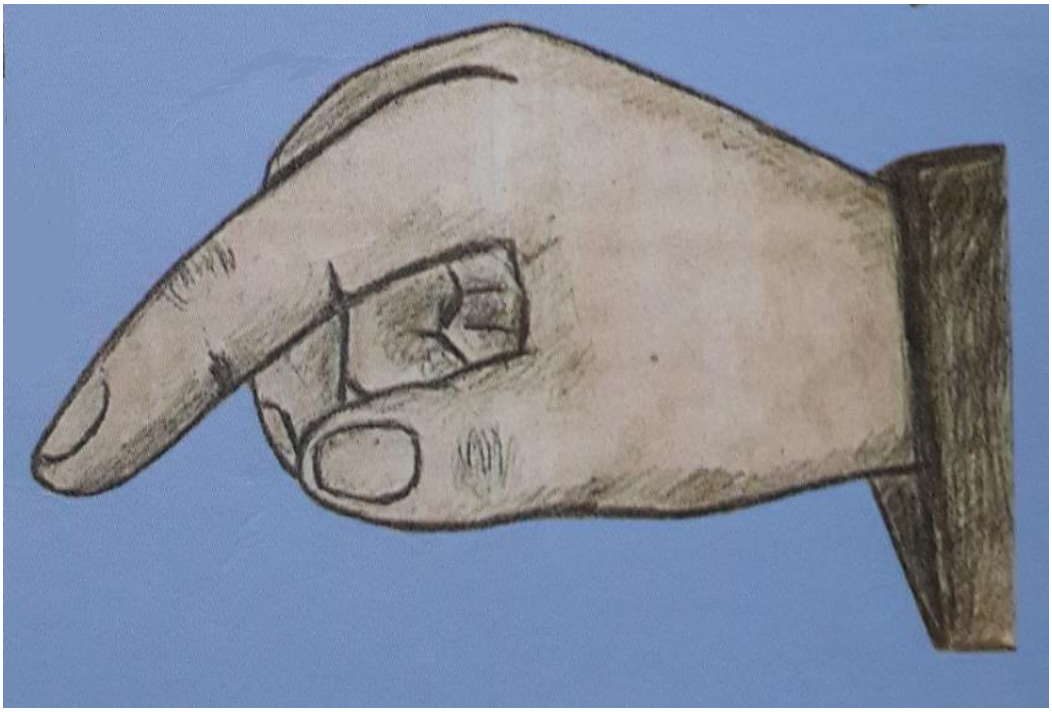

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل

1. لمونځ کوونکی بایددلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي .
2. دقعدې دلومړۍ برخې یعنې دالتحیاتودویلوپه وخت کې د(وعلی عبادالله الصالحین) ترختم پورې باید ګوتې په لومړي مبسوط (هموار) حالت کې واقع شي .
3. د اشهد ان دتلفظ په وخت کې څلورنورې ګوتې دشهادت له ګوتې پرته په داسې طریقې سره چې وروسته بیانیږي راغونډې شي .
4. دخنصرې (غچی) اوبنصرې (په غچی پسې) دوې ګوتې راغونډې اودابهام (بټه) ګوته دې له منځنۍ ګوتې سره نوک په نوک حلقه شي اودشهادت ګوته دې په ترلي حالت کې وساتل شي.
5. دلا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت پورته خواته پیل کیږي اود اله دتلفظ په وخت کې دپورته والی آخري مرحلې ته رسیږي .
6. دالا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت ښکته خواته پیل کیږي اود الله دتلفظ په وخت کې دشهادت ګوته بیرته خپل اصلي ځای ته راوړل کیږي .
7. د لااله دتلفظ اودشهادت دګوتې دپورته کولومعنی اومفهوم په واقعي ډول دبل هرقسم معبود نشتوالی اونفې دلمونځ کوونکي په زړه اوذهن کې متصورکول افاده کوي اوهمدارنګه د الاالله تلفظ اودشهادت دګوتې ښکته کول خپل ځای ته چې معنی اومفهوم یې دالله (جل جلاله) وحدانیت اویوازې پالنه ده دمومن بنده په زړه اوذهن کې متصورکوي .
8. دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل دپای ته رسولونه وروسته لمونځ کوونکی بایدخپلې ګوتې دلمانځه ترپایه پورې په داسې ډول چې په څلورمه شمیره کې یې یادونه وشوه وساتي .
9. لمونځ کوونکی باید دشهادت په ګوته سره داشارې دکولودلومړۍ مرحلې څخه دقعدې تروروستۍ مرحلې پورې خپله پاملرنه اونظروساتي .
10. که چیرې لمونځ کوونکی دآسویلي یا ارګمي ددفع کولولپاره اویادنورو اړتیاوو له امله چې په لاس سره یې سرته رسوي بایدچې په چپ لاس سره یې ترسره کړي مګردلمانځه په نوروحالاتوکې دې ته ورته اړتیاوې په ښي لاس سره ترسره کولای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

11. کـه څـوک دښـي لاس دشـهادت ګوتـه ونـه لـري پـه دې حالـت کې څرنګـه چې داشـارې کولووسـيله (دشهادت ګوته) نشته داشارې عمل له نومورې شخص څخه ساقط دي اوپه نوروګوتوسره داشاره نه کوي .

12. څرنګه چې دلااله الا الله کلمه په ټولوحالاتوکې په ځانګړې ټوګه دعبادت اوزاريو په وخت کې په پوره درناوي ،مد او اوږدوالي سره تلفظ شي ثواب اوبدله به يې زياته وي .

په همدې ترتيب دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې په وخت کې پورتنۍ کلمه په پوره درناوی ،مد اوپوره اوږدوالی سره تلفظ شي اودنومورې عمل سرته رسول دګوتې په منظمواوسمو حرکتونو ،مراتبواومراحلوسره سرته ورسيږي نولمونځ کوونکی به دپوره پوره اجراوثواب څخه برخمن شي اوشيطان ته به يوه سخته اودوام لرونکې ضربه وارده شوې وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددځلورګونواماmانو اومحقيقوعلماءكرامو دنظرياتوخلاصه

دمحقيقوعلماءكرامولـه بحثونواوخيړنوڅخه وروسته چې دشـهادت پـه ګـوتې سره داشارې دعمل پـه اړه يـې کړې وې ددوی دنظرياتواو افكارونتيجه اوپايله چې په مجموعي ډول حضرت خاتم الفقها ءالمحقيقين السيدمحمدامين مشهورپه ابن عابدين (رحمةالله عليه) داسې بيانوي :

«ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابة (رضى الله عنه) ولامن علماء السلف خلاف فى هذه المسئله ولا فى جواز هذه الاشارة ولا فى تصحيح هذه العبارة بل قال : به امامنا الاعظم وصاحباه وكذاامامنا المالک والشافعى واحمدوسائرعلماء الامصاروالاعصارعلى ما ورد به صحاح الاخباروالآثار... »

ژباړه : «پس ! له دلائلوڅخه وروسته يې اجماع ده ځکه چې په دې مسئله کې له اصحابو کرامو(رضى الله عنهم) اوسلفوعلماء کرامو(رح) څخه اختلاف نه دی څرګند شوی اونه ددې په جوازکې کومه اشاره شوې ده اونه يې په صحيح والی کې کوم عبارت راغلی دی بلکه په دې اړه زموږامام اعظم اودده يارانو اوهمدارنګه زمونږامام مالک ، شافعی ، احمد(رحمة الله عليهم) اونورو جيدو علماوو هم دهغه څه په اړه ويناوې کړې دي کوم چې په هغه سره صحيح اخباراوآثار واردشوي وي . »

ليـــدل کيـــږي چـــې داحنافوعلماءکرامو(رحمـــة الله علـــيهم) ســـربيره داهـــل ســـنت والجماعـــت دری نورومذهبونوعلماء کرام (رحمة الله عليهم) دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل داثبات په اړه يوله بل سره متفق دي .

څرنګه چې ددوی په نزد کومه مسئله متفق عليه واقع شي مونږته داسې مفهوم راپه ګوته کوي لکه چې هغه موضوع له ځلوروخواوو څخه په ځلوروديوالونوسره احاطه شوې وي نوپه هيڅ صورت سره هيڅوک نشي کولای چې په نوموړې موضوع کومه نيوکه اواعتراض ولري اودغه موضوع به په خپلوحدودوکې خوندي ســاتلې وي اوکــه څــوک پــه هغــه بــاره کــې لــه ځانــه يــونظر اونيوکــه وړانــدې کــوي نودانيوکــه بــه دځلورومذهبونودعلماءکرامو(رحمة الله عليه) له اجتهاديه نتيجې سره کاملاً ټکر ولري لکه چې حضرت امام طحاوي(رحمة الله عليه) دشرح معانى الآثارپه سريزه کې داسې فرمايلي دي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«فاعلمـان المجتهدين(رحمـة الله علـيهم) بـذلوا جهـدهم فـى تحقيـق المسـائل الشـرعية وتـدقيق النظـائر الشرعية واستنبطوا احكام الفرع عن الادلة الاربعة فاتفاقهم حجة قاطعة.. »

ژباړه : «په دې پوه شه چې مجتهيدينودشرعي مسائلوپه تحقيق اوڅيړنه کې خپل کوښښ کړی دی ،دقيق اوشرعي مثالونه يې راوړي دي اوفرعي احکام يې له څلورګونودلائلو(مذهبونو) څخه راايستلي دي نوددوی اتفاق يوقاطع دليل دی. »

بناًبايد دعلماوو له فيصلوڅخه چې په دې برخه کې يې کړې دي صرف نظر ونه شي اوپه هغه باندې نيوکه هـم پيدانـه شـي لکه چې محقيقوعلماءکرامو(رحمـة الله عليهم) دشـهادت پـه ګوتـه سـره داشـارې لپـاره خپـل دلايل داشارې دمانعينوپه وړاندې راوړي دي اوهغه ته يې په فقهي اواصولي بڼه (په نبوي احاديثوسره) خپل ځواب ورکړی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځينې کمزوري دلائل

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول د اشهدان لااله الاالله دويلوپه وخت کې په مطلق ډول سره سنت ده اماپه دې سربيره ليدل کيږي چې ځينې کسان دمختلفو ، ضعيفوعلتونواودلائلوپه اساس کوښښ کوي چې دشهادت په ګوته سره داشارې سنت والی نفې کړي حتی ترديې چې معاذبالله هغه ته دبدعت وربښلوقصداواراده لري چې دهغې له جملې څخه دوه دلائل په لاندې ټکوکې بيانږي :

1.دحضرت مجددالف ثانی(رحمة الله عليه) ويناددليل نيسي چې داحاديثوداضطراب په حکم سره يې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه باره کې کړې ده ،اوکه مضطرب حديث او يادهغه ديوې برخې تطبيق اوترجيح صورت ونه نيسي نوداضعيف حديث دي ،لکه څرنګه چې اوس شاه صاحب کشميري ،حضرت شاه محمديحيې اوميرزامظهرجان جانان اوعلامه پانی پتي (رحمهم الله) په دې حکم کې له مجدد الف ثاني(رح) سره موافق نه دي اودده داحکم يې په هندوستان کې دحديث اودهغه داوصولودعلم په پوره توګه نه خپربدل ګڼلي دي اوپه حقيقت کې ددغه حديثونو ترمنځ کوم ټکر وجودنه لري بلکه دوختونو او کړنو(افعالو) ترمنځ له اختلاف څخه يې سرچينه اخيستې ده .

2.په ظاهرالروايت کې دغه مسئله نه ده راغلې چې نومورې خبره اودهغه علت دعديدي (شميرنې) له وجود څخه مردود وي ځکه چې :

لومړی دظاهرالروايت په کتابونوکې دکومې مسئلې نه يادونه دهغه مسئلې په غلط والی باندې دلالت نه کوي بلکه له بله اړخه امام ابويوسف (رحمة الله عليه) دغه حکم په خپل کتاب(امالی) کې اوهمدارنګه امام محمد په خپل کتاب (موطاء) کې داسې بيان کړی دي چې دنادرالروايت په درجه کې قرارلري اوکله چې کومه مسئله دظاهرالروايت په کتابونوکې نه وي بيان شوې نو ؛ په نادر الروايت کې داعتبار وړده.

خوله ټولونه مهم دمجتهيدينو کرامو(رحمة الله عليهم) کلي قول دی چې وايي :

«اذاصح الحديث فهو مذهبی مبين . »

ژباړه : «کله چې حديث شريف صحيح شونو ؛هغه زماپه مذهب کې ښکاره دليل دی . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداخبره ده چې امام اعظم (رحمة الله عليه) هم د«رفع الاصبع عند التشهد . »په سنت والي سره قائل دی ،نودائمه وو ځخه داحنافومذهب ددغه عمل دسنت والي بيان کړی دی ښه لادا چې دفتوا وو په کتابونواوداحنافودفقهې دمعتبروکتابونوپه شرحوکې هم دشهادت دګوتې دپورته کولوپه سنت ګڼلوترجيح ورکړل شوې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي

ردالمختار- بحررائق- فتح القدیر- نهرفایق –ذخیره –شروح الهدایه –کبیری –صغیری- املاءامام ابویوسف (رحمة الله علیه)- مشیخه امام محمد(رحمة الله علیه)-قسهاتی- شرح کیداني –شرح علی الاشباه والنظائر- تحفه –شمنی شرح مختصرالوقایه –محیط –منیة –المصلی- نهایه –واقعات- جامع الصغیر- مبسوط شیخ الاسلام –بدایع –ذخیره برهانیه –معراج الدرایه –تبیبن شرح الکنز –ملتقط –نقایه –ظهیریه –قونویه- منیة المفتی- غررالافکار-مواهب الرحمن –شروح مجمع البحرین –سراج المنیر- فتح المنان –حاشیه –کنزغلام فخرالدین –فتاوی العزیزی –رساله شاه عبدالعزیز(رحمة الله علیه)-محمودالروایه –تحریر-برجندي –صراط المستقیم –منحة الخالق –العجاله فی تحقیق استنان اشاره –شرح معانی الاثار-رساله شاه یحیې بن مجدد-نمازکامل –حاوی –نورالایضاح –جوامع الاصول –رساله امام اجل متقی –مسائل طهارت ونماز –خزانة الروایات –جامع المضمرات –سراج المنیر- مطالب المومنین –حاشیه برجند ی –عینی دربنایه –امالة التنبهات –شرح زاهدي –طحطاوی –اجناس –مسلک المتقین –حقیقة المتقین –حقیقة المهتدي –شرح النقایه –کلمات الطیبات –امدادالمتقین علی تهناوی –عنایه –فتاوی ابن عبدالبر –موطاءامام محمد (رحمة الله علیه)- دررالبحار –معارف السنن –مشکوة المصابیح –مسلم –بخاری –آپ کامسائل –فتاوی دیوبند –فتاوی واحدي –احسن الفتاوی –اعلاء السنن –سعایه –نوازل ابولېث (رحمة الله علیه) غنیه –جلیه –تعلیق الممجد –کتاب فقه علی مذاهب الاربعه –مجموعه محمدعبدالحی (رحمة الله علیه) –رمزالحقایق –کفایه –رسائل الارکان –برجندي شرح النقایه –عینی التحفة –شرحی ملتقی –تاتارخانیه –رفع التردد فی عقدالاصابع عندالتشهد –مختارات النوازل –ایضاح شرح الاصلاح والناصری –حلیة المحلی شرح منیة المصلی –تعلیق الصبیح علی مشکوة المصابیح –مکتوبات هاشمی –مراقی الفلاح –تزیین العباده لتحسین الاشاره- عمده الرعایه –ضارم الهاشم –ارکان اربعه –بحرالعلوم –مکتوبات شاه فقیرالله - نافع الکبیر –مجموعه الرسائل –نفع المفتی –فصل الخطاب –نیل الوطار –بیهقی –حجة الله البالغه –فتاوی المحمودیه –فتح الوهاب –خیرالفتاوی –متانه –کفایة المفتی –جوهرة النبیره –شرح الیاس –ملتقط - نسائی –مجموع الزوائد –مسنداحمد –بذل مجهود- رحمت بیان –ابن ابی شیبه –شرح مذهب –ابوداود –موطاءامام مالک –معاجم طبرانی –سنن سعید ابن منصور- امالة الشبهات –مفتاح البشاره لاهل الاشاره –فتح ملهم –ثوبة الجدید –فقه اسلامي وادله –مرقات –اشعة اللمعات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال لنده پيژندنه

اندیشه توګـــرچه بود درخـوشـــاب   تابان نشـــود تا که نیـاید به کـتاب

ګرطبع نشد وبه دسترس مردم نفتاد   برقیست درخشنده ونقشیست برآب

دهـرات دلرغـوني اوزاړه ښاردنبوي خرقې (ص) سـويل تـه دهـرات دتـاريخي ارګ (داختيارالـدين قلعې) تـه مخـامخ يـوه کوڅـه چـې دخواجـه محمديوسـف رخبنـد (رح) پـه جومـات اوزيـارت سـره شـهرت لـري چـې همدادخواجه صاحب داوسيدلوځای له ځانګړو برکتي آثارو څخه برخمن دی نوموړی دخواجه ابوالوليد آزاداني (رح) اود احمد ابن ابی رجاء (رح) « دامام بخاري (رح) داستاذانوڅخه دی اودده په روايت سره په صحيح البخاري کې احاديث هم راوړل شوي دي » معاصروؤ اودهغه عاليقدر اصلي جومات هم همدلته موقعيت لري چې دخدای پالنې(عبادت) دڅلويښتو ورځو اوشپو خونه(چله خانه) يې هم په هغه کې ده چې تراوسه پورې (۱۳۸۹هـ ش) هم په خپل ځای کې پرته ده . له هغه وروسته ځينو قدرمنو لکه خواجه عبدالله انصاري (رح) هم په هغه کې څلويښت شپې اوورځې تيرې کړې دي اوپه دې وروستيوکلونوکې په هغه جومات کې دهيواد پياوړي عالم ،اديب اوشاعر شخص ښاغلي فضيلتمآب مولوي عبدالله (شفيقي) يوعلمي پراخ مرکز تأسيس کړيدی اوپه هغه که طالب العلمانو ته داسلامي علومو زده کړې ورکول کيږي .دنوموړي رسالې ليکوال ښاغلی عبدالرحيم فوزي(هروي) دمحمدامين (هروي) زوي اودګل احمد(هروي) لمسی چې په (۱۳۲۸ هـ ش) کال په همدې کوڅه کې زيږيدلی دی . اوپه (۱۳۵۲هـ ش) کال کې دهرات جامع شريف له عالي دارالعلوم څخه فارغ شوی دی . ددې رسالې ليکوال څوکلونه په ديني مدرسو اوښوونځيوکې طالب العلمانو او زده کوونکوته داسلامي علومو تدريس کړيدی ،چې په دې دوران کې يې ګڼ شميرکتابونه اورسالې ليکلې دي خو ؛ په دې وروستيوکې يې ديوه داسې مهم اومعتبر اثرليکلوته ملا وتړله چې دا اثردلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې دسنت د ژوندي کولولپاره يواړين امربلل کيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن ژوندلیک ته لنډه کتنه :

نوم اوتخلص : نعمت الله پټانزی. **دپلارنوم :** شهید اسدالله صدیقي. **دنیکه نوم :** عبدالغیاث.

زوکړه :

نعمت الله پټانزی په (۱۳۶۷ه ش/۱۹۸۸م) کال کې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دشنیز د درې دپټانخیلو په کلي کې په یوه درنه اودیندار کورنۍ کې زیږدلی دی .

زده کړې :

- لومړنۍ زدکړې یې ترشپږم ټولګي پورې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دسعدیې په لومړنۍ ښوونځی کې ترسره کړې دي .
- منځنۍ اوثانوي زده کړې یې هم دوردګو ولایت سیدآباد ولسوالی دحضرت خالدبن ولید (رض) تکېې په عالي لیسه کې ترسره کړې اوله نومورې لیسې څخه په(۱۳۸۶ ه ش) کال کې په اعلی درجه (اول نومره) فارغ شو .
- دکانکورله آزموینې وروسته دهرات پوهنتون داقتصاداومدیریتي علوموپوهنځۍ ته بریالی شو ،اګرچې یوکال یې په دې تحصیلي دوره کې دځینوستونزوله امله ځنډراغی خوله نومورې پوهنځۍ څخه په (۱۳۹۱ه ش) کال کې په پوره بریالیتوب سره فارغ التحصیل شو.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۹۰ه ش) کال کې دمدیریت او تجارت (Business Administration) په څانګه کې دجرمني ددوست هیواد دهانس بنیاد(Hones Foundation) لخوادافغانستان دسوداګرۍ اوصنایعوله خونې څخه ترشپږمیاشتنیوعملي اونظري زده کړو وروسته تصدیق نامه لاس ته راوړې ده.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۸۸ه ش) کال کې دجمعیت اصلاح افغانستان داسلامي معارف له کورس څخه هم تصدیق نامه ترلاسه کړې ده.

آثار اولیکنې :

1. دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره (ژباړه ،همدا اثر) .
2. په اسلام کې دږیرې حکم (ژباړه ،ناچاپ اثر) .
3. دپټان ننګ (شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
4. ترمې اوښکې (دحمدونو او نعتونو شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
5. دغیرت خیره (دغازي شیرخان وردګ په ژوند او خاطرو هر اړخیزه څیړنه ، ناچاپ اثر) .
6. جیومتریک مفاهیم اوفورمولونه (ناچاپ اثر) .
7. رنګینې کرښې (دپوهنتون خاطرې ،ناچاپ اثر) .
8. ګڼ شمیرنورې مقالې چې د هیواد په بیلابیلو مجلو ،ورځپاڼو او ویب پاڼو کې خپرې شوې دي .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library